48 ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2820 — ՈՒՐԲԱԹ — 1331 ՁԷՄԱՁ ԻԼԼ ԷՎԷԼ 12 — ԱՊՐԻԼ 5 — 18

JOURNAL ARMÉNIEN
ՄԱՆԿՈՒՄՏ-Ի-ԷՖԷՏԱՔ
54, Grand' Rue de la S. Porte, 54
Constantinople
ԿԻՐԱԿՈՍ ԱՆՈՒՇԱՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՄԻՈՒ ԿՈՒԼՈՒՄԻՆ ԱՄԷՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՕԼԻՍ ՊԱՌՊԸ ԱԼԻ ՃԱՆՏԷԼԻՍԻ, ԹԻՒ 54

ԱՍՏԱՏՐՈՒԹԵԱՆՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԿՑ ՁՈՆ ՏՐՈՒՇԻՐ

Մանկական Էֆէմերիս

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

منظومهٔ افکار ارمنیجه یومی غزته
صاحب امتیاز اوحانس فرید
ادارهٔ خانهٔ باب عالی جادهسنده نومره ٥٤

ԲԱԺՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	ԿԱՆԽ.	ՏԱՐԵՎ.	ԱՌԵՏԱՍ.	ԵՌԱՄ.
Գալստոյ համար		80 Ղ.	45	25 Ղ.
Դուրսանները համար		80 »	45	25 »
Արտասահմանի »		25 Ֆր.	14	8 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրշ., մէկէ աւելի գրուելիք ծանուցմանց համար ՄԱՄՆԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

10 ՓԱՐԱ — ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՌՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՆԴՐՈՅՆ ՎՐԱՅ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ի՞ՆՉ Կ'ԸՍԷ ՌՈՒՍ ՑՈՒՄԱՅԻՆ ՆԱԽԿԻՆ ՄԷԿ ԱՆԴԱՄԸ

Ռուսական Խորհրդարանին նախկին մէկ անդամը, Պ. Արշակ Զօհրապեան, Պէյ Կիմայի Ազգային Ակումբին մէջ բանախօսութիւն մը ըրաւ հայկական խնդրոյն վրայ։

Իր բանախօսութեան մէջ Պ. Զօհրապեանի մէջ քիչուած դատափարները մեծ չափ կանութիւն ունէին։

Ուստի պարտք կը համարինք հոս համառօտել զանոնք։

Բանախօսը նախ կը հաստատէ սա իրողութիւնը թէ հայկական խնդիրը տակաւին չդիւանագիտական դատաղանին վրայ եկած է։ Հոս, ինչպէս Եւրոպան եր իրներուն մէջ, այս մասին կը խօսուի։ Լո ծուռմ մը կը մնայուն։

Բայց այդ լուծումը ուր պէտք է գտնուի։

Եւրոպան, Եւրոպական դիւանագիտութիւնն է արդեօք որ պիտի լուծէ այդ խնդիրը, ինչպէս չատերը կը կարծեն հաւատալ։

Պ. Զօհրապեան «ոչ» կ'ըսէ։

Հայկական խնդրոյն, ինչպէս նաեւ Օսմ. կայսրութեան տարբեր ազգութիւնց վիճաբեալ բոլոր խնդիրներու լծակը լսուելու միմիայն Թուրքիոյ վերակազմութեան, վերածնութեան մէջ, ռամկավարական խարխիներու վրայ, կ'ըսէ Պ. Զօհրապեան։

Անոնք որ, կ'ըսէ բանախօսը, իրենց յոյսը կը դնեն Եւրոպական դիւանագիտութեան զործունութեան մէջ Հայկական խնդիրը լուծուած տեսնելու դատապարտեալ, կ'ապացուցանեն թէ չեն ուզեր հասկանալ ամենի իրականութիւնը։

Այս իրականութիւնը ի՞նչ կը սորվեցնէ մեզի, կը հարցնէ Պ. Զօհրապեան։

Թէ Եւրոպական Տէրութիւնները ոեւէ չան չունին Օսմ. կայսրութեան փորձաւ շրջանները կազմակերպութիւնների վերածելու մէջ։

Պատճառը։

Թուրքիա այս պահուս Եւրոպական Տէրութեանց համար կարեւոր չատասանմն մը է մնայն իրենց ճարտարարուեստական արտադրութեանց։

Եւրոպական գրամագլուխին ճնճղանալուն ամենամեծ ասահմանի մը հասած է որ նոր հրատարակներու պէտքը հետզհետէ հրամեցողական կերպով զգալի կ'ելլայ։

Եւ, հրատարակները կը նուազին ընդհակառակն օրաւուր։

Հետեւաբար Եւրոպա մեծապէս չանգրաղուած է պահպանելու իր տացած հրատարակները։

Դաղափարներու այս կարգին մէջ, կը հաստատէ բանախօսը, չանեկան է դիտել թէ Թուրքիոյ մէջ դրուած դրամագլուխը տարբերական հանգամանք մը միայն ունի և ոչ ճարտարարուեստական, այլ՝ նեւրոպական դրամագլուխները օսմ. կայսրութեան մէջ ունի լիակատար ազատութիւն։ Ձեռնարկներ կը մշակեն քան ճարտարարուեստական, պանքաներ, երկաթուղիներ, չոգենաւային ընկերութիւններ, թղթատարական գրատեսակներ, արտածութեան տուներ, եւն. եւն.։

Այսպէս զործելով, Եւրոպայի ճարտարարուեստական մեծ երկիրները կը համակիրպին ա՛յն դաղափարի ձգտումին որ դիրենք կը մղէ ոչ թէ զարգացնելու, այլ կազմալուծելու, որքան որ կրնան, իրենց չանատան ծուռայող երկիրներուն ճիգերը։ և չեն թողուր որ բնիկ ճարտարարուեստ մը ստեղծուի։ Արդարեւ անոնք որ տար չեն քաղաքական տնտեսագիտութեան սկզբունքներուն, գիտեն թէ բնիկ ճարտարարուեստ չունեցող երկիրներուն մէջ ճարտարարուեստորէն զետեղուած Եւրոպական դրամագլուխը ժամանակ մը անցնելէ վերջ ճարտարարուեստ մը կը ստեղծէ։

Ուստի ճարտարարուեստական պետութիւնները ամէն միջոցներով կ'աշխատին իրենց չանատան ծուռայող երկիրներուն ազատային, բնիկ ճարտարարուեստը խնամելու։

Այս պատճառաւ ահա, կ'ըսէ Պ. Զօհրապեան, Եւրոպա Թուրքիոյ վրայ պարտադրած է նշանաւոր «Դարիֆիւլատիոն-ները», որոնք կը դնեն կայսրութեան տնտեսական զարգացման ազատութեան։

Կը բաւէ յիշատակել միայն այդ բրոնապետական հին պայմանագրութիւնը մաքսատուրքի մասին, որուն համեմատ Թուրքիա չի կրնար, առանց Եւրոպայի հաւանութեան, ուզածին պէս աւելցնել տակդիները։

Հարկ չի կայ լսել թէ ասիկա մեծ խոչընդոտ մըն է բնիկ ճարտարարուեստի մը ստեղծումին և զարգացումին։

Այդ, եթէ Եւրոպա Թուրքիոյ ազգութիւններուն միջոց տար իրենց ինքնավար միութիւններ կազմակերպելու, և իրենց մէջ զարգացնելու ճարտարարուեստն ու վաճառականութիւնը, իր սեփական ձգտումին հակառակ պիտի զործէր, որ է՝ պահպանել իր ձեռք բերած հրապարակները և աշխատիլ նոր հրապարակներ ալ գրաւելու։

Այս նկատողութիւններէն ստացուած է որ կ'ըսեմ թէ Եւրոպական դիւանագիտութիւնը, Եւրոպայի զեկավար և հաշուոտ դատակարգերուն շահերուն արիւնն պահպանելու, բնաւ չի շահագրգռուիր Հայկական խնդիրը լուծելու արմատական կերպով մը, այսինքն Հայ ժողովուրդին ազատելով իր ազատ զարգացում մը ամէն տեսակէտներով, քաղաքական, անտեսագիտական և բնիկ բայրին։

Ուրեմն Հայկական խնդրոյն լուծումը ուրիշ ակզ պէտք չէ փնտռել եթէ ոչ Օսմ. կայսրութեան խնդրոյն լուծման մէջ լոկ։

Եւ Թուրքիոյ խնդիրը չի կրնար արմատապէս լուծուիլ, բայց եթէ կայսրութեան տնտեսագիտական (ընկերային, քաղաքական վերակազմութեամբ։

Թուրքիոյ վերակազմութիւնը սկսաւ բանաւորական ըէժիմին հին հաստատութիւններուն ջնջումովը։

Բայց Յունիս 10ի յեղափոխութիւնը սպասուած արդիւնքները չտուաւ, որովհետեւ Թուրքիոյ մէջ ընկերային յարաբերութիւնները հասած չէին ա՛յնպիսի վիճակի մը որ թոյլ տար նոր օրէնքներուն զարգանալ բնական կերպով։

Արդարեւ երբ յեղափոխութիւնը ծագեցաւ, Թուրքիոյ մէջ ընկերային դասակարգերու տարբերականութիւնը հազիւ տուներ ածուած էր։ Օսմ. ընկերութեան զանազան դասակարգերու շահերը ներկայացնող քաղաքական կուսակցութիւնները գոյութիւն չունէին դրեթէ։

Միակ կուսակցութիւն մը, կ'ըսէ բանախօսը, Միութիւնն ու Յառաջդիմութիւնը, կը ներկայացնէր ընկերութեան բոլոր դասակարգերը։

Բայց ժամանակին հետ ընկերային յարաբերութեանց զարգացումը անվրէպ տեղի պիտի ունենայ։

Հողային բարեկարգութիւնը, վարչային բարեկարգութիւնը, և վերջապէս օսմ. կանոնքին բոլոր կալուածներուն մէջ քարեկարգութիւնը պիտի ջնջեն ուռնական դրութեան հին ձեւերը, և արդի արտադրութեան պահանջումներուն համաձայն նոր ձեւեր պիտի ստեղծեն։

Բայց հարկ է հաշուի առնել Եւրոպայի ճարտարարուեստական Տէրութիւնները՝ որոնք չանգրգռուած չեն Թուրքիոյ վերածնունդով։

Անոնք այս պատճառաւ Թուրքիոյ մէջ նոր բէժիմը կուզի բռնուած կը տեսնեն տուրքի դժուարութիւնից հետ, սկսեալ Պոսնա-Հերցէգի կցումէն մինչեւ արդի անաւարտ պատերազմը։

Այս պատերազմը չի կրնար անտեսանք մնալ։ Մանրացու ժողովրդային խուռներուն ուսերուն վրայ։ Հին աւտոտան Թուրքիան անոնց արիւնով, նմանեալ փմացումով վճարեց իր ծանր պարտքը դրամատէր աշխարհին։ Կայսրութեան մարմնին վրայ անոր բացած վէրքերը խորունկ են։ Սոսկալի պատմամ մըն է որ ժողովրդային խուռները սեղմին իրենց չարքերը յուլիս 10ի յեղափոխութիւնը իր տրամաբանական փարձառութիւնները ստանալու և ստեղծելու պիտանի կազմակերպութիւն մը, որ կարող ըլլայ դրացնել և զարգացնել Թուրքիոյ ժողովուրդները։

Մտահոգիչ Կէտեր

ՆՈՐՕՐԻՆԱԿ ԴԱՏ ՄԸ

Տեսած էք դատարան մը որ լոկ և յետոյ յայտարարէ մեծահանդէս։

— Թէ՛ ամբաստանեալը և թէ ամբաստանողը իրաւունք ունին։ Հարկ չկայ որ վեճը տանք, քանի որ ունկնդիրները կրցան նախնալ թէ ո՞վ իրաւունք ունի և ով չունի...։

Թուրքիոյ մէջ ենք և չատ մը տեսակ արդարութիւններ կրնան ըլլալ, խորհիք դուցէ։ Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ թէ Թուրքերուն հետ կապ չունի այս դատարանը որ հայկական է զուտ, և պիտակն ալ՝ գրական։

Ես այսպէս երկու դատի կազմուիլը տեսայ երկուքն ալ զուարճալի եզրակացութիւններով օրմէ ապահովաբար իր յաշտարդներն ալ վերծ չպիտի ըլլան։

Կովկասահայերը նմանցներու համար կարդ մը երիտասարդ գրողներ ու դրաչբներ—ապահովաբար դրդուած Պոլսեցնակ Ռուսահայ մտաւորականներէ—կը խորհին «գրական դատավարութիւններ» կազմակերպել։

Բաւ, և գործը նոր ըլլալուն ջիչ չատ բան հասկցող դատակարգը կը հերաքրքրուի և կը քաջալերէ այդ նոր ձեռնարկը որ չուռով զործադրութեան կը հանուի։

Կովկասի մէջ եղածին պէս՝ հոս ալ «դատի կ'ենթարկուի Շանթի «Հին Աստուածներ» թատերախաղը։ Կը կազմուին սիանաւոր անձերէ դատական մարմինը, նախագահը, տիրատուները, պաշտպանները, վէճերը վարող և ուղղող ընդ. դատաւորը. ամէն բան կարգին է։ Երկու կողմերը կը խօսին, կը քննադատեն կամ կը պաշտպանեն ու տեղերնին կը նստին։ Հիմա կարգը վճիռներն է, վճիռին՝ որ կը դաղցնէ սիրտերը, կը թրթռացնէ ջլերը, կ'անմոռիկէ շրթունքները, վճիռը՝ որ պիտի գայ լոյսի ճառագայթի մը պէս լուսաւորել թեր ու դէմ խօսքերուն մութ խորչերը, հաւանիլ այս կամ այն տարբերակին կամ երես թթուեցնել սա ու նա գարու դերբուկին։ Եւ ահա, ընդհանուր ակնկալութեան և պարանքին մէջ դատաւորը կը յայտարարէ.

— Նկատելով որ ներկայ վիճաբանութիւններով բաւականին լուսաբանուած և պարզուած է Շանթի գրականութիւնը, հարկ չտեսնուիր վճիռ կայացնելու։

Նոյն բանը՝ քանի մը չաբաթ հոգ տեղի կ'ունենայ Զօհրապի գրական դրծունէութեան մասին, դատարանը նոյնիսկ ամբաստանութիւնը կը լսէ և փաստանակ իր կարծիքը հաստատելու, ձեւելու և ըսելու, կը յարէ լոյն խմաստութիւնով մը։

—Ամէն մարդ կը ճանչնայ Զօհրապը։ Հանրակութիւնը արդէն ծանօթ է անոր գրականութեան և ձգտումներուն, հետեւաբար մենք քան մը ըսելու պէտք չենք տեսներ։

Զօհրապ արդեօք ո՞րչափ պիտի բաղձար որ Ֆրանսացի նշանաւոր միմիստ Կալիոն յիշեցնող այս տեսակ դատաւորներ դտնուէին միշտ իր ձեռքն վրայ...։

* * *

Դատ և դատավարութիւն որոշ բաներ են և յատակ ձեւակերպութիւններ կը պահանջեն։ Թէ որ կը կոչուի դատաւոր կը նշանակէ թէ հոն կայ քրէական վիճելի բան մը որուն համար հարկ է արտայայտուիլ որոշակի, ջնջել ինչ որ անիրաւ է և սխալ, պարզել իրական, իրաւացի նկատուած կողմերը և եզրակացնել ի նպաստ կամ անդամ, կամ նոյնիսկ երկուքն ալ միասին նայելով հանգամանքներուն։

Քանի որ ձեռնարկը կը կոչուի «դատավարական», այս գլխաւոր պայմանը հարկ էր յարգել, առանց օրուն դատաւորները իրենց պատկառելի կազմով ու նախագահով գլուխ չարժող խամանցիկներ միայն կրնան դատնալ։ Երբ կազմակերպուածը գրական դատախօսութիւն կամ վիճաբանութիւն մը չէ, և կ'ուզեն հեղինակի մը գործը դատել հասարակութեան աչքին, կարելի չէ խուսափիլ վճռագիրի պարտաւորութենէն։

Վճիռ մը վճիռ ըլլալու համար ինչո՞ւ հարկ ըլլայ որ դատապարտութիւն պարունակէ։ Նոյնիսկ պատժական տուեալներու առիթ չէ որ յանախ ընդհ. դատախազին պահանջով, նոյնիսկ երբեմն անոր չպահանջած տաեն ալ, դատական մարմինը անպարտ կ'արձակէ դատախաղեալ մը։ Ինչո՞ւ այս պարզ միջոցները գրական դատերուն մէջ չենք օրինակեր։ Ինչո՞ւ վճիռ տալու քաշտնք։ Ինչո՞ւ դատաւորի բարձրութիւնը և վճռանութիւնը եղծենք ընդհանուր քանձաներով։ Ինչո՞ւ վախենանք գովելէ որպէսզի չողոքրտած չըլլանք, կամ քննադատելէ՝ դէշ մարդ չըլլալու համար։ Դատաւոր մը այնքան խիստ և այնքան արդար ըլլալու է որ դատուողը անոր վճիռին առջեւ ինքնարարդրութեան և ինքնաճանաչութեան ցնցում մը ստանալու է։

Եւ յետոյ, զեղեցկորէն արդիւնաւոր եւ անմնան կերպով չանեկան չպիտի՞ ըլլայ հեղինակի մը համար տրուած այս դատական ձեւով վճիռը։ Մեր մէջ գրական կարող քննադատները այնքան քիչ են և անոնք ալ ա՛յնքան անկանոն եւ կատ ղրդուած կը դրեն որ նոր սերունդները յանախ կը վարանին այս կամ այն վարպետին երկասիրութենէն ազդեւ, կը խարխաբեն դրաղարտներու քով և յանախ լրագրներու կողմնակցական եւ կուսակցական դոգմաներէն կամ զարտուղներէն կ'առաջնորդուին։

Այս դատավարութիւնները հիանալի ասիթ մըն են գրական վիճաներ և առաջնորդներ տալու հասնող սերունդին։ Քանի որ ամէնէն նշանաւոր գրագէտներն են որ իրը դատաւոր կը բաղմին, անոնք, նոյնիսկ ժամու աշխատանքով պէտք է գրեն բանաձեւ մը իրենց ամէնուն համաձայնութիւնովը՝ դատուող գրագէտին գործունէութեան և երկերուն մասին, անոր մէջ նշանակեն անպեան ու թերին, ուժերը կամ սխալը, գեղեցիկը և լաւ, մէկ խօսքով պէտք է երեւան հանեն անոր առաքինութիւնները, արուեստին մասնայատկութիւնները, կամ մեղանչումներն ու սրբագրելի կողմերը։ Մանրամասնուած, դատաճառաբանուած ակադեմական հանգամանք պիտի է ունենայ և այդ վճիռը իրը ճշմարիտ, անկեղծ և չատ մը դատաւորներու միահամուռ կարծիքը հայտնելով պիտի ըլլայ ճշմարիտ փորձաքար մը որուն պիտի դիմի մատուռականութիւնը և ժողովուրդը իր գրական քայլերուն մէջ առաջնորդուելու համար։

Գրական դատավարութիւնները իրենց արդի խոխուռ և քիչ մըն ալ զուարճալի վիճակէն փրկելու և արդիւնաւոր դարձնելու համար է որ այս տողերը կը գրեմ, և վստահ եմ որ այդ բանին ձեռնարկուները սակիպ հոգ չպիտի տանին նոր դատավարութիւնները քանի մը ամիսը մէկ անգամ պիտի կատարեն՝ դատական մարմինը ի հարկին նախապէս հաւաքելով և աշխատիլ խնդրելով, և անհրաժեշտ պայման դնելով վճռագիրներու խմագրութիւնը։ Խօսքերը կը կորսուին ու կը մոռցուին, իսկ արուած այդ վճռագիրներն են որ մնայուն, անհրաժեշտ և կարեւոր յիշատակարանները պիտի ըլլան զեկեցիկ ցոյցուցիչներ՝ թէ՛ հեղինակներուն և թէ ժողովուրդին համար։

Տ. Խարտեաշ

ՅՕՇՈՏՈՒԱԾ ՍԻՐՏԸ

Ա.

Դիւղին մէջ ամէնուն ծանօթ էր Սերունի Խաթուն։ Ո՞վ չէր ճանչնար անոր աղքատ հիւղակը, որ իր սրտին չափ սգաւոր սև իր հագին չափ ցաւանոյշ երեւոյթով, կուլար, դիւղին ծայրին անցնող ասուակին խաղաղներուն պէս, գիշերը տասներեքին և ցերեկը արեւուն տակ...

Ծերանի Խաթուն իր հերթակ մանչերուն թիւով վիշտ էր տեսեր... կէնճ կէնճէնիկի հարս էր տակաւին երբ սիրահարը ամուսնանը, գեղափիթիթ յոյսերու հետ վարպետաց, ուր հոգին յանձնեցին։ Երկու տարեկան մանկիկ մը գիրկը Խաթուն այրի մնաց այն օրէն, ուխտելով անդրանիկ սէրը անդաւաճան պահել ու ոչ օթի տրուին կապել, վասնասօրէն թմրուր մնացած իր խոցուած սիրոյը ապաւոր...

Ա՛լ անկէ ետք Խաթունի աչքերուն մէջ ժպիտները իսամեցան առաւէտ տեղի տալով խախտում տխրութեան մը։ Այտերուն կարմիրը հետզհետէ ժաղուսնամադած դէմքը, աղատապատանքի, ջնարհակալութեան հայեացք մը էր ձգեր անոր վրայ, երախտագիտութեան ժպիտ մըն էր փթթեր անոր դալուկ այտերուն վրայ։

Իր մօրը այդ ժպիտը աւելի հէգ էր երեւցեր աղջկան քան երիտասարդին։ Այդ ժպիտը առաջին քաջալերը, առաջին դրատական էր աղջկան խորունկ համակրանքին դէպի Վրոյրը։

Այն սոսկալի անձկութեան վայրկեաններուն, երբ պատերազմական վիճակ էր տիրեր Ս. Յարութեան տաճարին մէջ և իր մօրը դժբախտութիւնն էր ժպիքեր։ այն պահուրիկ ու սարսափի վայրկեաններուն Հերմինէ զգացեր էր իր մէջ այն քնաղը։ որ կը մղէ հաւին ձագերը իրենց մօրը թեւերուն տակ կծկուելու թշնամի գիշատիչ թռչուն մը տեսնելուն ատեն։ Այդ պահերուն մէջ զգացեր էր թէ իրենց պատասան հիւրատան է այդ տան, զոր քսան հոներ էր իրենց ճամբուն վրայ։

Միւս կողմէ Վրոյրի զգացումները աւելի բարդ, աւելի խորունկ, աւելի գիտակցական էին քան աղջկան զգացումները։ Անշուշտ այն միակ պատանոյ, որ տղան աւելի կեանք էր տարած քան աղջիկը։

Երիտասարդը արդէն պատրաստուեր էր մեկնելու Պէյրութ։ Անդգալարար կը մտուէր, կը քաշուէր դէպի անծանօթ հորիզոններ, ուր կը գտնուէր կարծես իր ատաղ ճակատագրին։

Իր սիրոյը, իր հոգին, իր էութիւնը վեր ի վայր սկսեր էին փոխուիլ։ Վայրկեաններ, ակնթարթներ փոխեր էին զինքը։

Երբեմն կ'անդրադառնար այդ վայրկեաններուն, ակնթարթներուն, կ'ուզէր կշռել զանոնք, դատել, վերապրեցնել։

Ինչո՞ր ծներ էին երկու երեք օրերը իր հոգիին մէջ։ Ուշնչ էր այն անջնջելիը որ կը բաժնէր այդ մէկ երկու օրերու տեղուտիքիւնը Վրոյրի նախորդ երկարի ու անթիւ օրերու շղթայէն։ Այդ քանի մը օրերը չատ աւելի յիշատակ էին թողեր իր մէջ։ Չատ աւելի հեռք էին ձգեր իր կեանքի շարունի վրայ, որքան չէին կրցած թողուլ նախ կեանքի տարիներէն չատերը։

Այդ օրերու ամէն մէկ մանրիկ-քրոքները կարկառուն դրուագներով էին քանդակուած իր յիշողութեան փաթաթներուն վրայ։

Ծիրդ է, բոլոր դրուագները, քիչիր յիշատակները միակ կեդրոնի մը շուրջը կը դառնային, միակ սրեւ մը ունէին անոնք, Հերմինէն։

Հերմինէ, այդ գեղանիթիթ աղջիկը իր սպիտակ, կոթնաթոյր փափկութիւնովը չէր որ հրապուրեր զինքը, զամեր էր զինքն իրեն։

(ԵՍԻՐՈՒՆԱԿԵԼԻ)

ԹԻՐԹՕՆ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,,Ի (24)

ՈՒԽՏԻ ՃԱՐԳԷՆ

ՎԱՊ ԸՆԿԵՐԱՆ ԿԵԱՆՔԷ — ԳՐԵՑ՝ ԳԵՈՐԳ ՄԵՍՐՈՊ

Ա. ՄԱՍ

ԵՐԱՋՆԵՐ ՈՒ ՊԱՏՐԱՆՔՆԵՐ

Գ. ԳԼՈՒԽ

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԸ

— Թող խօսի Պարիարք Արքանին հա՛, մայրիկ։

— Ի՞նչ որ խօսի, անոնց եղիր։

— Ինձի աղէկ չը՞լլար, մայրիկ։

— Հարկաւ, հայերէն լեզուդ աղէկ մը կը սորվիս, Ֆրանսերէնդ և ուրիշ աղաւոր բաներ ալ կ'ուսանիս։

Այդ գիշերը Հերմինէ մինչեւ լոյս գլեթէ չէր կրցեր քնանալ, Շատ չխսակ խնամ էր Վրոյրի։ Ցօյսի, ակնկալութեան անհանգստութիւն մը համակեր էր զինքը։ Որքան պիտի բաղձար որ չուտով օրը լուսնայ և իր հայրը հարկ եղածը խօսի Պարիարք Արքանին։

Եթէ կարենար ինքը կը նեռաւէր առաջ ինքը կ'ուռաջարկէր Վրոյրի։ Բայց եթէ մերժէ...։ Սոսկալի չէ՞ որ իրեն կարի համակրած կը թուի։ Անոր չինած ծաղկեփունջը այնքան անուշ կը բուրէ, որ իր ենթարանը ամբողջապէս լեցուցած է անուշահոտութեամբ, և ինչ հանդիպում նուիրեց դայն։ Ինչո՞ւ պիտի մերժէ ուրեմն։ Ինչո՞ւ չուզեր հեռանալ այս վանական տխուր վայրերէն։ Ա՛խ, իր այն օրուան խօսքերը։ Հիւանդ պառկած մնութեան մէջ, անտիրական, դարիր։ Ինչ թշուառ կեանք է... ինչո՞ւ Վրոյր կը հանդուրժէ այդ կեանքին։

Թարգմանեց Ս. Խարտեաշ

մեն էր եղած, միակ պատճառն էր իր ապրելուն...

Իրապէս կը խորհէր Խաթուն թէ ինչ պիտի ըլլար դժբախտ աղջիկը մենակցուկ ու անպատշաճ մարդկային կիանքի փոթորկալից ալիկներուն մէջ ուր տկարը դատապարտուած է զոհ երթալ գօրեղին։

Անոնիկ կը նկատէր մօրը օրըստօրէս կան հուծիմն ու քայքայումը և չատ անգամներ երբ Խաթուն առանձնութեան մէջ կուլար անդուչօրէն, աղջիկը զրկելով զայն։

— Ինչո՞ւ կուլաս, մայրի՛կ, կ'ըսէր, Աստծու սիրուն... ա՜խ, գոնէ դիս չե՞ս մեղքնար, անուշիկ մայրի՛կ...

Վերջին խօսքերը Խաթունի սրտին կը խօսէին։ Կը համբուրէր աղջկան անրնդ ճակատը և բարձրագոչ թեթեւցած կարծես ոտքի կ'ելլէր։

— Օ՜հ, միակ երջանկութիւնս ես դուն, հոգւոյս հատոր Անոնիկ, կը մընդմընջէր յուզուած և աղջիկը կը սեղմէր իր մայրական սիրաբախ կուրծքին վրայ...

Անոնիկ կը զգար մօրը վշտին բովանդակ ծանրութիւնը ու իր սեւուկ աչքերուն մէջ կարելի էր տեսնել միշտ անհուն թախիծ մը, տխո՞ւր, չատ տխուր։ Սակայն Անոնիկ իր ներքին խռովքը դաղտնի կը պահէր մօրմէն։ Չէ՞ որ անոր միակ մխիթարութիւնը ինքն էր...

Դեղանի աղջիկ մըն էր Անոնիկ։ Գանդուր մազերը դիմիէ խոպոպիկներով կ'եզերէին իր ջինջ ճակատը։ Կամար յօնքերուն տակ փայլփլող ջուխտ մը լոյս աչքերը, լեցուն կուրծքը և նոճի հասակը քանի՛, քանի՛ կարիներու սրտեր իրեն կապած էին...

Սակայն Անոնիկ Սեպուհն էր սիրած միայն։ սուրբ և անխարդախ սիրով մը...

Խաթուն դիտէր այդ և ինքզինք երջանիկ կը զգար աղջկան սիրոյն Սեպուհին ուրախ գալուն ըլլալը տեսնելով... Իր ընկճող ցաւին ու վշտին մէջ մեծ մխիթարութիւն մըն էր այդ իրեն համար, որովհետեւ Խաթուն Սեպուհը իր զաւկին պէս կը սիրէր... Ան երբեք չպիտի մոռնայ այն օրը, երբ Սեպուհ թոռներին դալարը, իր ձեռքը համբուրելէ հոգ անկեղծ խոստովանանքն ըրաւ անդաւանան սիրոյն և Խաթունն երիտասարդին ճակատը կուրծքին վրայ սեղմած, օրհնեց երկու սիրասնչիկ սրտերուն սիրոյ ուխտը նուիրական...

Թէրեփ կնոջ հոգին վաղամեռիկ զաւկին սիրասուն թարրիէլին կարօտը Սեպուհէն կ'ուզէր...

Միայնութիւն վայրկեաններուն մէջ քանի՛ քանի՛ անգամներ կրկնած էր հէգ կինը։

Ա՜խ, ազիզ Դաքրիէ՛լ, երդիս մէջդ զանգ հեղ մը երեւցիր անքախտ մօրդ աչքերուն...

Ու այսպէս կ'անցնէին օրերը արագ և անդարձ...

* * *

Աստուած ձմեռ էր այն տարին ու ամբողջ գիւղը թշուառութեան ճիրաններուն մէջ կը տուայտէր։ Սասկալի սովը, աւերիչ համաճարակի մը պէս, տան կը սփռէր ամէն կողմ։ Արտադարձը ծայր տալ սկսած էր։ Երիտասարդներու խումբեր դէպի նոր Աշխարհ հեռուստ տիտուրը կը դիմէին, մեքենաներու գերին ըլլալու, ի՜նչդեր պատահ մը հայի։ Տուն չկար որ վաշխառուին սպառնալիքներէն զերծ ըլլար։

Ոմ կ'երթային, կարմիր յոյսերով կ'երթային...

Դեկտեմբերի պարզկայ դիշեր մը, ուշ առեն Խաթունին դուռը բաբեցին։

Անոնիկ ընդոստ վեր ցատկեց։

— Մայրի՛կ, դուռը կը թակեն, արթնցէ՛ր, բաւ վախնոտ ձայնով մը։

Վարէն անդամ մըն ալ զարկին։ Խաթուն յանկարծ քաշաւ անկողնէն։ Ձիրաքը վառեց ու դողդոջ քայլերով դուռին մօտեցաւ։

— Մի՛ վախնար, մայրի՛կ, ես եմ, լուսեցաւ դուրսէն Սեպուհին ձայնը։

— Մայրիկը մեռնի քեզի օրթի՛, խէր ու բարով ըլլայ, ի՞նչ է այս ժամուն, բաւ Խաթունն դուռը բանալով...

Սեպուհ ներս մտաւ։ Անոնիկի սիրոյ այս անակնկալ այցելութենէն տխուր նախազգացութիւնով մը խռովեցաւ։ Ի՞նչ կար արդեօք, ի՞նչ պիտի ըսէր Սեպուհ։ Երեքն ալ նստան։

— Վաղ ժամանակներ են, մայրի՛կ, վաղ ժամանակներ, սկսաւ Սեպուհ։ Ամէն կողմ թշուառութիւն, ամէն կողմ խեղճութիւն... մինչեւ կոկորդիս պարտքի մէջ խեղդուած ենք ու վաշխառուն ի՞նչ սպառնալիքներ պակաս կ'ընէ մեր դլխէն։ Պիտի երթամ, մայրի՛կ, քու աղօթքդ և Անոնիկին սէրը ինձի քաջալերե՛ս... հեռու երկիրներ պիտի երթամ։ Է՜հ ի՞նչ ընենք երբ մեր ճակատագիրը այս է եղեր...

Սեպուհ յուզուեցաւ, ա՛յլ չպիտի կրնար չարունակել, վերահաս փլձկում մը կը մեծնար կուրծքին տակ, սակայն ինքզինք զսպելով չարունակեց։

— Մի տխրիր, մայրի՛կ, ու դուն Անոնի՛կ։ Չըլլայ որ հոգիդ խռովի։ Սեպուհը քեզ չպիտի մոռնայ։ Վասն եղեր որ քիչ առնենն, իրարու քով պիտի ըլլանք դարձեալ ու այն ժամանակ երջանիկ սիրով պիտի միանանք իրարու վերջնականապէս։

Անոնիկ ալ չդիմացաւ։ Ուժգին հեկեկոց մը յանկարծ դուրս թռաւ անոր կուրծքէն և խեղդուկ ձայնով մը մրմնջեց։

— Կ'երթա՞ս, Սեպուհ, ա՜խ... աբ-ցունքը խեղդեց ձայնը կոկորդին մէջ։

Նորէնի Խաթուն իր յուզմունքին մէջ բան մը չէր դտներ ըսելու։ Միտքը հազար ու մէկ տխուր մտածմունքներով պարարուած էր։ Սեպուհին մեկնումը, երկու սիրականներուն անվերադարձ մեկնումն մահէն եւոք, օ՜հ, վերջին հարուածն էր թերեւս իրեն համար։ Ա՛լ չպիտի կրնար ապրիլ։ վերջին յոյսն ալ կը մարէր աղտ պղտմութիւններով։

— Հանդստացիր, սիրելի Անոնի՛կ, ըսաւ Սեպուհ և մօտենալով աղջկան, բռնեց անոր ձեռքերը, ինչո՞ւ համար այս անտանելի յուզմունքդ։

Տիրեց դարձեալ լռութիւն։ Երեքն ալ կարծես չէին դիտեր թէ ի՞նչ պէտք է խօսիլ։ Խաթունին միտքը ալեկոծուած ծով մըն էր։ Հեղձ կինը հիմա կ'զգար որ Անոնիկին յուսահատութեան և արցունքներուն առջեւ իր մայրական քաջալերանքը անհրաժեշտութիւն մըն է։ Թերեւս Անոնիկ չկրնայ դիմանալ. իր մատաղ հոգին թերեւս չի տակայ այս անյուսութեան. պէտք էր դայն մխիթարել ու քաջալերել։

Խաթուն խղեց լռութիւնը։

— Ա՛խ, ի՞նչ ըսեմ օրթի՛, Աստծու կամքը այս է եղեր։ Իր երկրաւոր «զուլերը» կը փորձէ, մեռնիմ իր զօրութեան։ Պիտի համբերենք, ի՞նչ ընենք. հէյպէթ այս օրերէն եւոք բարեաւոր օրեր ալ պահած է մեզի համար։ Դնա՛ օրթի՛, օրհնութիւնս քեզի հետ, դնա՛ բայց մի՛ մոռնար որ ամէն զգուշն ծիծեռնակներուն հետ քու դալուստիդ սպասող սիրտեր կան հոս։

Անոնիկ ա՛լ չէր լսեր։ Կ'զգար որ բան մը մնացեր նոյնիսկ առաջարկել Սեպուհին միասին երթալ, բայց մայրը... օ՜հ, Անոնիկ զայն չատ ու չատ կը սիրէր։ Միակ մնալ, հեռ պառաւին համար մեռնիլ ըսել էր...

Անոնիկ կը համոզուէր թէ պիտի համակերպի անոր ամուսնման ճակատագրի անխուսափելիութեան։ Ան կը տարակուսէր թէ Սեպուհ կը վերադառնայ։ Քանիներ դացած ու տակաւին չեն եկած։ Չէ՞ որ զրկիչ Մարսին տղան Ասամը երկար տարիներէ ի վեր դացած է ու չոր թղթիկ մըն ալ չի զրկեր։ Մարսին այդերը կուրցան լալէն ու Ասամ չվերադառնար տակաւին...

Սեպուհ խօսք կը փնտռէր մայրն ու աղջիկը մխիթարելու համար։ Կեղծ երիտասարդը կ'զգար բռնադրակ դանուելիութիւնը այս անձնասումին, սակայն անդութ կարիքն էր որ կը մղէր զինքը դէպի պանդխտութիւն, դէպի հեռաւոր և օտար հորիզոններ։ Սեպուհի ներքնախարշը համակ յուզումով և խռովքով կ'ալեկոծուէր, սակայն ան կրնար զսպել ինքզինքը։ Սչքերուն մէջ թախիծը կեղծ ժպիտներու տակ կը պահէր ու ճակատին վրայ ոչ մէկ տրութեան կնճռոտ կ'երեւէր...

Դուրսէն յանկարծ բուռ մը լալկան վուլլուլը չարախտաս, տխուր, չատ տրխուր արձագանգեց հիւղակին խոր լռութիւնը մէջ։

Երեքը մէկ ցնցուեցան. սառուռ մը անցաւ բոլորին հոգիէն...

— Տէ՛ր ողորմեա՛, մմմնջեց Խաթուն, Տէ՛ր դուն պահա...

Ու մինչեւ արշալոյս նստան անանձ, առանց խօսելու։ Երեքին ալ սիրտը կը ընկճուէր, երեքն ալ անհուն ցաւէն համբացած էին...

Յաջորդ օրը Սեպուհ կ'երթար, երեք տարիէն վերադառնալու յոյսով...

Սեպուհին մեկնելէն հոգ, չարաթ մը հարիւ անցած, Կիւլնազ հանում, Խաթունի հիւղէն ներս մտաւ։ Քաղաքէն հարուստ վաճառական մը, Մանուկան կ-ֆէնտի, 16-18 տարեկան գիւղացի աղջիկ մը կ'ուզէր որպէս սպասուհի։ Կիւլնազ հանում, Խաթունի խնամի թեան ու թշուառութեան մասէն ծանօթ, եկեր էր առաջարկելու որ Անոնիկը զրկեն։

— Է՜հ Խաթո՛ւն, չատ նեղ վախթներու հասած ենք, կ'ըսէր ան, դիտեմ որ դժուար է քիչի Անոնիկէն բաժնուիլ, ֆիխթի ի՞նչ ընենք, Աստծու կամքը այսպէս է եղեր...

Ու մինչեւ երեկոյ համոզեց Խաթունը։ Խեղճ մայրը թէև սիրտէն ի վեր չի կրցաւ հաստատել այդ զաղափարին հետ, սակայն ի վերջոյ համաձայնութիւն յայտնեց...

Քանի մը օր եւոք Անոնիկ քաղաք մեկնեցաւ։ Խաթունն մինակ մնաց, կիրակի օրերը միայն պիտի կրնար տեսնել այլեւս իր սիրասուն աղջիկը...

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԴՄԲԼԷԹԵՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՅՈՒՄԱՆԵԱՆ ԿՈՆՍՈԼԻԴՏ

	ԴՐՇ.
Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	94 37
Ամէնէն վար դին	94 36
Ամէնէն բարձր դին	94.39
Երէկ իրիկուն դոցուեցաւ	94.38

ԲՈՍՊՈՐԻՍ ԵՐԵՍԹՈՒՂԻ

	ՖՐ.
Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	194.—
Ամէնէն վար դին	194 —
Ամէնէն բարձր դին	196 —
Երէկ իրիկուն դոցուեցաւ	195 62

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ ԴԻՄՈՐԴ ԷՖ. Ա. ԼԻՒՍԱՆԵԱՆԻ.— Ցիշեալը պատիւ ունի ծանուցանել իր բազմաթիւ յարգելի յաճախորդաց և ի մասնաւորի մեր պատուաբժան մերազնէից թէ Պօղոս Պալըզ Բազար Արսլան խանի մէջ հաստատած դրասենեակը Պօղոս Պալըզ Բազարի Թահմիս փոլոց ձամը խան 13 թիւ դրասենեակը փոխադրած է։ Խորհրդատուութիւնը ըստ առաջնոյն ձրի է։

25—3

ՁԻՆԱԴԱԴԱՐ ԿԱ՞Յ ԹԷ ՈՉ

«Սթամպուլ»ի խմբագիրներէն մէկը տեսակցած է պատերազմական օսար թղթակիցներէն մէկուն հետ, որ Հառէմ քէօյ կը դտնուէր և առջի օր Պոլիս դարձած էր։ Թղթակիցը վերջին երեք օրերու մէջ տեսած ու լսած իրողութիւններուն վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնները հաղորդած է.

«Կիրակի իրիկունէն տարօրինակ զրոյցներ կը շրջէին թէ հաշտութիւն կնքուած է, բայց անկարելի եղաւ այս զրոյցները հաստատել։

«Երկուշաբթի առաւ, թնդանօթաձգութիւնը սկսաւ օսմ. քանակին կեդրոնին մէջ և մանաւանդ ձախ թեւին վրայ, Սիվրի Թէփէի կողմէն։ Այս թնդանօթաձգութիւնը չատ բուռն եղաւ և կէս օրէն եւոք ժամը 5ին մինչեւ դադրեցաւ։ Ասոնք թնդանօթի վերջին հարուածներն էին։

«Երկուշաբթի իրիկուն, ուշ ատեն, անդլիացի պաշտօնակից մը, որ ձիով առաջնորդած էր, մեզ պատմեց թէ դիտակով Զաթալճայի ճամբուն վրայ տեսած էր օսմանցի բանակ մը, որ Պուլկար բանակներու հետ կը խարխլուկցէր։ Սպասկոյսին դիմեցինք, բայց կարելի չեղաւ տեսուցել այս լուրը։

«Իմացանք սակայն թէ Սպասկոյսին դեր-նախագահ Զիա փաշա չարաթ օր Զաթալճայի ճամբուն վրայ դացած էր բանակցութեան սկսելու համար։ Այս դէպքը խիստ դաղտնի պահուած էր։

«Երեքշաբթի առաւ ուրիշ որոշ բան մը չիմացանք, բայց եթէ Իզզէթ փաշայի Պոլիս մեկնումը։

«Վերջապէս կէս օրին մօտ կէս պաշտօնական խօսակցութիւններէ իմացանք թէ տեղացի համաձայնութիւնով թշնամութեանց դադարում որոշուած է տասը օրուան համար։ Ամէն տեղ կը զգուշանան զինադադարի խօսքը ընելէ։

«Իմ անձնական կարծիքովս, թշնամութիւններու դադարումը արդարեւ դոյութիւն ունի, բայց կրնայ խղուիլ մէկ կամ միւս պատերազմիկին կողմէ, 24 ժամ առաջ իմաց տալու պայմանաւ,

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

«Սթամպուլ»ի մէջ կը կարդանք.— Թէ՛ Պոլսոյ և թէ Արուաստանմանի քաղաքական և պաշտօնական շրջանակներէ դրուած լուրեր կ'ըսեն թէ հաշտութեան խնդիրը այլ եւս չի կրնար յապաղիլ։ Սօֆիայէ, Սպէնտէք և Պելկրատէ տեղեկութիւններ կը հաստատեն թէ Դաշնակիցները իրենք ալ որոշած կը թուին վերջ տալ պատերազմին։ Արդէն տրամադրութիւն յայտնած են առանց վերապահութեան ընդունիլ Տէրութիւններուն առաջարկած պայմանները։ Ասով մէկտեղ, տակաւին իրենց պատասխանը չեն հաղորդած պաշտօնապէս, թէեւ կը հաւատուի որ այդ պատասխանին յանձնումը պիտի չյապաղի։

Գալով զինադադարի կնքման, երէկ հրատարակեցինք Վարչապետին հերքումը։ Եւ սակայն հարկ է ճշդել Մահմուտ Շեվքէթ փաշայի հերքումին բնոյթը։ Վարչապետը, զինուորական բարձրաստիճան անձի մը միջոցաւ մեր ուղղած հարցումին պատասխանելով հաւատացուց էր թէ անհիմն է այն լուրը, որուն համեմատ ասոր օրուան զինադադար կնքուած է օսմ. և պուլկար բանակներու հրամատարներուն միջեւ։ Արդեօք պէտք է հասկնալ որ թշնամութիւններու դադարումը զինադադար չի՞ նշանակեր։ Հակոմպլէս փոքր տարբերութիւն մը կայ։ Սակայն հաւանական է որ այնպէս ըլլայ։ Տէրութիւնք ջանքեր կ'ընեն որ թշնամութիւնները դադրին։ Եթէ պաշտօնապէս զինադադար կնքուած չէ, չուտով պիտի կնքուի, վասն զի կը յիշուի թէ տէրութիւններուն հաւաքական ծանուցագիրը տրամադրութիւն մը ուներ, որուն համեմատ թշնամութիւնները պիտի դադրէին, երբ Լոնտոնի Դեսպանաժողովին կողմէ որոշուած հաշտութեան պայմանները ընդունուին Դաշնակիցներուն կողմէ։ Արդ, որովհետեւ քաղաքական բոլոր շրջանակներուն մէջ կը հաստատուի թէ Դաշնակիցները որոշած են ա և է դիմադրութիւն կամ դժուարութիւն չյարուցանել, հարկ չկայ ըսելու որ զինուորական գործողութիւնները պիտի դադրին։

Արդէն ուղղադաշտին վրայ հանդարտութիւն կը տիրէ։ Մէկ խօսքով, Պալքանեան պատերազմը կրնայ վերջնական լուծումի մը ճամբուն մէջ նկատուիլ թուրքերու համար, իսկ խնդրին ամբողջական կարգադրութեան մասին Տէրութիւններուն աչքաւութիւնը չատ դիւրին պիտի չըլլայ։

Օսմ. դրծակալութեան հաղորդած տեղեկութիւններէն կ'երեւայ թէ մէկ կողմէ Սերպերու և Պուլկարներու և միւս կողմէ Հելլէններու և Պուլկարներու միջեւ անհամաձայնութիւնը ծանրացած է եղեր, քանի որ իւրաքանչիւրը զինուորական արտատոյր միջոցներ ձեռք կ'առնէ։

Եւ սակայն Եւրոպայի մէջ կը կարծուի թէ դիւանագիտութիւնը պիտի յաջողի խաղաղօրէն կարգադրել Պալքանեան Դաշնակիցներուն միջեւ ծագած խնդիրները։ Արդէն Եւրոպայի ընդհանուր խաղաղութեան շահը կը պահանջէ ամէն ջանք ի գործ դնել կարելի եղածին չափ շուտով կարգադրելու համար Պալքանի մէջ դտնուող ուակտ խնդիրները, վասնզի անոնք վտանդներ են, որոնք կը սպառնան Եւրոպայի խաղաղութիւնը վրդովել։

ՄԱՀՄՈՒՏ ՇԵՎՔԷԹ ՓԱՇԱՅԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

«Սիւրոյավիչ Բորչսփոնտենց»ի Պոլսոյ թղթակիցը կը հրատարակէ Մահմուտ Շեվքէթ փաշայի տեղեկութիւնան մը միջոցին ըրած հետեւեալ յայտարարութիւնները.

«Եթէ անակնկալ արգելքներ չծագին, հաշտութեան նախաշաւիղ պայմանները մօտ օրէն պիտի տարարուին։ Պուլկարիոյ մէջ հաշտութեան կնքումին կը փափաքին։ Սերպերոյ և Գարասաղի մէջ դժուարութիւնները կը շարունակուին։ Կղզիներու խնդիրն ալ դժուարութիւն կը յարուցանէ։ Պալքանեան պատերազմը Սերպիոյ համար, ներկայ պատերազմը իրր թէ ազատագրութեան պատերազմ մըն էր, սակայն այս օր Մակեդոնիոյ մէջ տեղի ունեցող դէպքերը բալարին համար բաղձալի կը դարձնեն օսմ. տերիշխանութեան վերադարձը նոյն տեղերը։ Եւրոպա երբ այս աշխարհակալական պատերազմին նեբրիդ կողմին ծանօթանայ, պիտի սարսափի։»»

ԽԱՐԴԱԽՈՒԱԾ ԿԱԹԵՐԸ

Քաղաքակրթական առողջապահական անօրէն Բիլա Նուրի պէյի նախագահութեան տակ յանձնաժողով մը կազմուելով խորհրդակցութիւն կատարեց Պոլսոյ մէջ ծախուող կաթերը մեր մարմնի մը քննութեան ենթարկել տալու մասին. անոնք որ տիւեալ քննութենէն չեն անցներ իրենց կաթերը, պիտի պատժուին և իրենց ծախած կաթը եթէ խարդախուած ըլլայ, պիտի թափուի։

ՕՏԱՐ ՄԱՐՏԱՆԱՒԵՐԸ.

«Լա Թիւրքի» կ'իմանայ թէ Պոլիս դտնուող օտար մարտանաւերու թիւը աւելցնելու խնդիր կայ։

ԳԱՑՄԱԳՈՄԻ ՄԸ ՓՈԽՈՒՍԷՐ.— Իզմիրի Թերթերը կը գրեն թէ Գարաճա-Սուի Գիւմաքամ Շեբիճի Իշմամի էֆ., որ տեղւոյն կալուածական տրոց քարտուղար Խալիա Ֆէրիտի սպանութեան իբր հեղինակ ամբաստանուած էր, լսելով որ իր մասին ներքակալման հրամանագիր եւած է, Զուլիքերիա փախաւ։

ԿԷՏԻԿ-ՓԱՇԱ, բնակող Զաթալ խանի կօշկակարներէն Պօղոս աղայի մէկուկէս տարեկան աղջիկը երեկ Պօյաճի փողոցի մէջ 5 մէթր բարձրութեամբ պատուհանէ մը իյնալով 10 վայրկեան վերջ մեռաւ։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀԵՌԵ ԳԻՐՆԵՐ

ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋ

Լոնտոն, 16 Ապրիլ.— Կը հաստատուի թէ հաշտութեան պատուիրակներուն գումարումը մօտալուտ է։

ԿՂԶԻՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

Լոնտոն, 16 Ապրիլ.— Կղզիներու խնդիրը հաշտութեան հնգումէն եւոք պիտի կարգադրուի պալքանեան տէրութիւններու և Թուրքիոյ միջեւ։

ԳՈՐԱՏԱՂԻ ԸՆԹՈՅԹԸ

Հռոմ, 16 Ապրիլ.— Զրոյց շրջած ըլլալով որ Գարատաղ դարձեալ անհնչուն ընթացք պիտի բռնէ Շքոտրայի մասին, վաղերեկան ազդարարութիւն կը հաստատուի թէ Զէքիրէի կառավարութիւնը դժուարապիտի փոխէ վերջին հաշտարար տրամադրութիւնները և այս խնդիրը, թէեւ հնգոտս, բայց արագ և գոհացուցիչ լուծում պիտի ստանայ։

ՌՈՒՄԲԻ ՊԱՅԹՈՒՄ

Հռոմ, 16 Ապրիլ.— Տրիպոլիէն կը հեռագրուի թէ ռումբ մը պայթեցաւ հրկի Պէննայի բանակատեղիին մէջ զոր իտալացիները դրաւած էին։ Այս ռումբը անցած կիրակի ճակատամարտի պահուն արձակուած էր բայց չէր պայթած։ Մէկ սպայ և երեք զինուոր մեռան և քանի մը զինուորներ վիրաւորուեցան։

ԲՍԲԱՆԹԻՆԱ

Սեւաստոպոլ, 16 Ապրիլ.— Պոլսոյ մէջ ծագած քօլերային հետեւանօք քարանթինա հրատարակուեցաւ Պոլսէն եկած չոգենաւերուն դէմ։

ՕՍՄ. ՕԴԱՊԱՐԻԿ

ՊԻԹԸՐՊԻԼՏ, 16 Ապրիլ.— Այս առաւօտ փոքրուեցաւ օսմ. կառավարութեան հաշտոյն չենուած զեկուցագրի օրագրիրը, որուն մէջ կը գտնուէին զայն ընդունելու պաշտօն ունեցող օսմ. յանձնաժողովին անդամները։ Փոքր կատարեալապէս յաջողեցաւ, և օրանաւը մօտերս պիտի ղրկուի Պոլիս, երկաթուղիով։

ԳՈՐԾԱԴՈՐԻՆ

Պրիւսէլ, 16 Ապրիլ.— Ընտրական բարեկարգութեան համար ընդհանրական կուսակցութեան հաշուած ընդհ. գործադուլը սկսաւ։ Շաղոռաւի բանիոներուն թիւն է 68,000, Լուվիէռի մէջ 5000 բանուոր միայն կ'աշխատին 51,000 բանուորէ։ Իրիկուան թերթերը կ'ըսեն թէ ընդհ. բանիոներուն թիւը 300,000ն աւելի է։

ՆԱՆՍԻՈՒ ԴԷՊՔԸ

Պերլին, 16 Ապրիլ.— Արտաքին գործոց նախարար Մ. Եակով յայտարարեց Ռայխսթակին մէջ թէ Նանսիի դէպքը տակաւին չէ լուսաբանուած կառավարութեան։ Եթէ հաստատուի գաւալի դէպք մը եղած պիտի ըլլայ ասիկա, որ ցոյց կուտայ թէ ո՛ր աստիճան վտանգաւոր է հայրենամոլութիւնը։ Բարիզի դերման դեսպանը պաշտօն ստացաւ լուսաբանութիւն ուզելու դէպքին վրայ ֆրանսական կառավարութենէն, և իսպանական կառավարութիւնէն։ Ի պատասխանի հարկին դիտողութիւն պիտի ընէ որ խնդրոյ առարկայ Գերմանները պէտք եղածին պէս չէին պաշտպանուած։

* * * Նանսի, 16 ապրիլ.— Պեռական խորհրդական Օժիէ, որ ղրկուած է ներքին գործոց նախարարութեան կողմէ, դիւերը այսեղ ժամանեց։ Առաուն գնաց կառավարական պաշտօնատուն, և սկսաւ քննութիւնը դէպքին վրայ։

* * * Բարիզ, 16 ապրիլ.— Հաւանական զեկոյցը կը հրատարակէ. «Պաշտօնական տեղեկութեանց նայելով, Նանսիի դէպքը խաղարցուած է։ Գերմանները երեք քաղաքացի, ընկերակցութեամբ երկու տիկնոջ, դէշ կատակներու առարկայ եղան ուսանողներու կողմէ, որ անոնց հետ դային մինչեւ կայարան, ուր վերջինս իրենց կատակներուն։ Իրենց ընթացքին յոռութիւնը չնակցող երիտասարդներ էին ասոնք։ Գերման դեսպանը Մ. Բիշօնի հետ խօսեցաւ դէպքին վրայ։ Մ. Բիշօն յայտարարեց թէ ներքին գործոց նախարարը դէպքին վայրը ղրկեց բարձր պաշտօնատար մը, խնդիրը քննելու համար։

ՆԱՆՍԻՒ ԴԷՊՔԸ

Պերլին, 16 Ապրիլ.— Ռայխստակի մէջ, արտաքին գործոց նախարար Մ. Եակով, Նանսիի դէպքին վրայ խօսելով, ըսաւ թէ Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Մ. Բիշոն Մ. Շէօնի յայտարարեց թէ Նանսիի տեղական իշխանութեանց կողմէ կառավարութեան ուղարկուած տեղեկագիրները գոհացուցիչ տեսակ մը չեն պարունակեր և թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը բարձրաստիճան անձի պաշտօն յանձնած է մանրազննին քննութիւն մը կատարել։ Սթրազպուրգի քաղաքապետը, աւելցուց Մ. Եակով, Մեցի տեղական իշխանութիւններուն պատասխան բրօթօքոլը դրկած է։ Երբ այդ բրօթօքոլը մեզի հասնի, Բարիզի մեր դեսպանին պիտի դրկենք զայն։

* * * Պերլինի Ֆրանսական դեսպան Մ. Ֆանսոն այս առաւ այցելեց Մ. Եակովի և տեսակցեցաւ Նանսիի դէպքին վրայ, որուն խիստ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն Գերման թերթերը։

* * * Բարիզ, 16 Ապրիլ.— «Թան»ը խօսի Գերմանիոյ ընթացքին վրայ Նանսիի դէպքին առթիւ և կ'ըսէ. «Անհանգստալի է որ այնքան նչչին խնդիր մը միջազգային հանդամանք մը առնայ։ Սա ազդարարութիւն մը ամէն մեռնոց որոնք կը ձեւացնեն կարծել թէ Ֆրանսա կրնայ այնքան ջղային գրացիի մը հանդէպ ընդունիլ զինուորական սորդաստութիւն մը։

ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐԸ ԿՈՐՈՇՈՒԻՆ

Աթէնք, 16 Ապրիլ.— Արտաքին գործոց նախարդ նախարար Մ. Աքուլիոս և Աթէնքի ազդ. պանքային տնօրէն Մ. Վալորիտէս պատուիրակ նշանակուեցան Բարիզի ժողովին։

Բարիզ, 16 Ապրիլ.— Գերմանիոյ կողմէ յիշեալ ժողովին պիտի մասնակցին Բարիզի Գերման դեսպանատան խորհրդական պատն Լանքէն իբրև ներկայացուցիչ գերման կառավարութեան և Մ. Բրոց, իբրեւ ներկայացուցիչ գերման արժեւարց օսմ. Հանրային պարտուց մէջ, ինչպէս նաեւ Պայխրեմտէր տան Տնօրէն Մ. Շվապան և Տէօյչ Պանքի տնօրէն Մ. Հէլֆերիխ իբրեւ եղմոական մասնագէտներ։

Պէլկրատ, 16 Ապրիլ.— Ցառաջդիմական եւեսխան Մ. Մարինքովիչ Սերպ կառավարութեան կողմէ պատուիրակ նշանակուած ըլլալով Բարիզ ուղեւորեցաւ։

ԸՆԿՂՄԱՆ ՔԱՂԱՔ ՄԸ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

Աթէնք, 16 Ապրիլ.— Նաւային սպա Պաքրուլաս, որ ընդհանուայ հետազոտութիւնք կը կատարէր, Լէմնոսի ափերուն մեսական կողմը ծովին տակ նշմարեց հին քաղաքի աւերակները։ Ծովային նախարարը հրամայեց որ գիտական հետազոտութիւններ կատարեն։

ՏԷՐՈՐԹՆԵՌ ԾԱՌՈՒԱԳԻՐԸ

Զէքինէ, 16 ապրիլ.— (Պաշտօնական). — Դեսպանները այս առաւ ժամը 11ին եկան Արտաքին Գործոց նախարարին մօտ, անոր յանձնելու համար Տէրութեանց հաւաքական ծանուցագիրը, որ արդէն տրուած էր Սոֆիա, Պելկրատ և Աթէնք։ Ցեռոց յանձնեցին ծանուցագիր մը Ալպանիոյ հիւսիսային և հիւսիս-արեւելեան սահմաններուն վրայ, զոր որոշած են Տէրութիւնք։ Արտաքին Գործոց նախարարը շնորհակալութիւն յայտնեց, և ըսաւ թէ խնդիրը պիտի ներկայացնէ Նախարարաց Խորհուրդին, և պիտի համաձայնի Դաշնակիցներուն հետ, պատասխանէլ առասպ։

Մ. ԲԱՍԻՔԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

Պէլկրատ, 16 Սպրիլ.— Մ. Բասիչ երէկ Սկիւպէն դարձաւ այսեղ, ուր դացեր էր սպարապետին հետ խորհրդակցելու։

* * * 1892ի, 93ի և 94ի Գ. պահեստիները զէնքի տակ կանչուեցան, 15 օր մարզանք կատարելու համար։

* * * Մամլոյ դիւանը բացարձակապէս կը հերքէ այն լուրը թէ կոիւ պատահած ըլլայ Շեթիպ, սերպ և պուլկար զօրքոց միջեւ։ Նոյնպէս կը հերքէ այն լուրը թէ նոր պայմանագիր մը կնքուեր է Յունաստանի և Սերպիոյ միջեւ, և սերպ դատական նախարարը այս առթիւ պաշտօնով դացեր է Աթէնք։

ՀԵՐՔՈՒՄ

Աթէնք, 16 Ապրիլ.— Աթէնքի Գործակալութիւնը բացարձակապէս կը հերքէ այն լուրը թէ դէպք պատահած է Կէվկէլի, Հելլէն և Պուլկար զօրաց միջեւ։ Գործակալութիւնը կը հրատարակէ հետեւեալ զեկոյցը.— «Մասնաւոր աղբիւրէ կ'իմանանք որ հելլէն կառավարութիւնը այն կարծիքին է թէ հակառակ իրենց պահանջմունքներուն կառարում գոհացում չգտնելուն, Դաշնակիցները պէտք չէ ընդդիմանան Տէրութեանց միջնորդութիւնն։ Հելլէն կառավարութիւնը ընդունելու կողմն է այս միջնորդութիւնը, իրեն վերապանելով քննել հաշտութեան մանրամասնութիւնները։»

ՀԱՐՑԱՊՆԴՈՒՄ

Սոֆիա, 16 Ապրիլ.— Ներքին գործոց նախկին նախարար Մ. Թաքէֆ, որ երկար ճամբորդութիւն մը կատարեց Մակեդոնիոյ մէջ, հարցապնդում ներկայացուց սերպ և հելլէն իշխանութեանց կողմէ պուլկար ժողովուրդին դէմ բրնուած ընթացքին վրայ, Սերպերուն և Հելլէններուն կողմէ դրաւուած վայրերուն մէջ։ Մ. Թաքէֆ կը յիշէ Պուլկարներուն դէմ եղած չատ մը բռնութիւններ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾՈՅ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ս. Պատրիարքը ընկերակցութեամբ գործակատարին երէկ կէսօրէ առաջ այցելեց ներքին գործոց նախարար Հաճի Սաիպ պէյի և խօսեր բաղաքելով Հաճընի մէջ ժանտարմաներուն կողմէ յարուցուած դէպքին մասին, անոնց խստիպատժութիւնը խնդրեց։

Հաճի Սաիպ պէյ հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ Ն. Սրբազնութեան.

«Պատրիարքարան հասած տեղեկութիւնները ճիշտ են։ Իրօք երկու ժանտարմաներ դինով վիճակի մէջ յարձակած են հայ կիներու վրայ։ Թաղին և շուկային հայ ժողովուրդը սակէ յուղուած է։ Ժանտարմաները ասոր վրայ ուրիշ ընկերներ օգնութեան կանչելով սուիններով յարձակած են շուկային վրայ, սակայն հրամանատարը յաջողած է զինուորական ուրիշ ոյժով ձերբակալել այդ ժանտարմաները։ Մենք հեռագրեցինք որ ամենախիստ կերպով պատժուին այդ ժանտարմաները և պատասխանատու բռնուի անոնց հրամանատարը։ Թոյլ ընթացքին համար։ Նախարարը պատասխանութիւններ տուած է թէ ոչ ոքի վնաս չէ հասած Հաճընի մէջ։

* * *

Առանձի պաշտօնապէս հետեւեալ հեռագիրը հասած է Պատրիարքարան ապրիլ 3 թուականով.— Ա.յսօր Հաճընէն հետեւեալ հեռագիր

խմբի ու անոր ընկերներուն դէմ, ու մինչև որ այդ չարագործները չձերբակալուին, անոնք պիտի չիրնան վերադառնալ իրենց վիճակը։

Ցափշանակուած իրեղէններու արմատի նշանի ցուցակը հետեւեալն է։

Զէնդիկ գիւղէն 68 ոչխար, 70 օսմ. ոսկի, 15 չալ, 1 չուխայ սալթա, 35 չափ ցորեն։

Սիրուս գիւղէն 15 ոչխար, 50 օսմ. ոսկի, 4 չալ, 4 գոյգ ոտնաման, 1 մեծ «ոնոն»։

Սիրուս գիւղէն 25 ոչխար, 35 օսմ. ոսկի, 15 չափ ցորեն, 15 չափ կորեկ, 8 չափ գարի, 4 լիտր մեղր։

Ալավ գիւղէն 30 ոչխար, 100 օսմ. ոսկի, 15 չափ ցորեն, 15 չափ կորեկ, 6 լիտր մեղր, 3 կոյ և եզ, 2 ասրճանակ և Գասպրին տուն ալ թալէր են։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

«Լա Թէրբի» «Կացութիւնը» խորագրին տակ հետեւեալ տողերը կը գրէ։

«Սպասելով հաշտութեան խնդրոյն, ուրիշ խնդիր մը կ'երեւի Արեւելքի հորիզոնին վրայ։ Ասիկա Հայկական խնդիրն է։ Նախորդ Դեկտեմբը արդէն կը կասկածէր որ պիտի ծագէր այս խնդիրը և պատրաստած էր օրինագիծ մը որ կը տրամադրէր կողմակերպութիւն մը, գրեթէ նման Միւրդոմէկի մէջ պատրաստուած Մակեդոնական բարենորոգմանց ծրագրին։ Այդ ծրագրին համաձայն պիտի կազմուէր քննիչ յանձնաժողով մը, հաւասար թուով խաչամերկ ու քրիստոնեաներէ բաղկացեալ, և պիտի ըլլար ընդհանուր քննիչ մը, և թուրք կառավարութեան ծառայութեան մէջ գտնուող օտար խարդախական մը։ Բնականաբար այս ծրագիրը այսօր մոռացութեան տրուած է։ Բայց կ'ըսուի թէ նոմանդատին նոր օրէնքին գործադրութեան դիւրելէն ետք, բարենորոգչական յանձնաժողով մը պիտի դրկուի, որ պիտի ուսումնասիրէ Արեւելեան Անատոլուի նահանգներուն կացութեան պատճառ բարենորոգումները։ Միեւնոյն տուն, Եարիպ փաշայի նախագահութեան ներքեւ գտնուող պատուիրակութիւն մը կ'ուզէ ներսայի հաւանութիւնը հրաւիրել Հայաստանի նահանգներուն պէտքերուն վրայ։ Բնականաբար կը հետաքրքրի թէ կ'ուզուի մէջտեղ հանել Հայկական խնդիրը, պահանջելու համար Պերլինի Դաշնագրին 61րդ յօդուածով խոստացուած բարենորոգումները գործադրումը։ Այս յօդուածը, բոլի 62րդ յօդուածէն, որ կը պարունակ կրօնական առանձնաշնորհումները, միակն է, որ կը մնայ Պերլինի Դաշնագրէն։ Աւասիկ այդ յօդուածը։

«Յոդուած 61.— Բ. Դուռը յանձն կ'առնէ առանց այլ եւս յապաղման իրագործել այն բարենորոգումներն ու բարենորոգումները, զորս կը պահանջէին Հայրենական նահանգներուն տեղական պէտքերը, և երաշխաւորել անոնց ապահովութիւնը Բիւրտերուն ու Չէրքէզներուն դէմ։ Բ. Դուռը պարբերաբար տեղեկութիւն պիտի հաղորդէ եղած կարգադրութիւններուն մասին մեծ տէրութեանց, որ պիտի հսկեն գործադրութեան։»

«Ներքոյի մէջ չբլլող այս պրոյեկտները ամբողջացնելու համար է միթէ որ երկու երեք օրէ ի վեր շարունակ լուրեր կը առնուին Հայերուն մասին, Պիտլիսի երկրի դէպքերը, այսօր Երզնկայի մէջ պատահած պայթումն ու պայթուցիկներ դնելիքը, զոր կը ծանուցանէ պաշտօնական յայտարարութիւնը, և Հաճընէն եկած լուրերը, որոնց վրայ կը խօսին այս առաւ. Հայերէն թերթերը։ Ամէն պարագայի մէջ, նոր կեա մըն է որ կ'երեւի հարցումին վրայ։»

ՊՈՄՊԱՅԻ ՄԸ ԱՌԹԻՒ

ԻՆՉ Կ'ԸՍԷ «ԹԱՆԻՆ» ԵՐԶՆԿԱՅԻ ԴԷՊՔԻՆ ՄԱՍԻՆ

Երէկուան «Թանին»ի խմբագրականին մէջ կը կարդանք.— Արեւելեան Անատոլուի խնդիրը, որ արդէն ուշադրութիւն դրաւէլ չէր, ադրեր, այս անգամ աղմկալի իրողութեամբ մը իր գոյութիւնը յայտնեց չատ ցաւալի ձեւով մը։

Կառավարութեան կողմէ արուած տեղեկութիւնները Երզնկայի մէջ պայթող պոմպայի դէպքը կատարելապէս կը լուսաբանեն։ Թէեւ պայթումը կառավարութեան դէմ ապատամբութեան մը ձեւով չէ, այլ միայն արկածի ձեւին տակ տեղի ունեցած է, սակայն դէպքին արկածով առաջ գալը նոյնիսկ չատ հիւանդագին հոգեբանութեան մը գոյութիւնը կ'ապացուցանէ, կարծես անհիւթ արդար ձեռք մը կ'ուզէր այդ տխնամիթ չինովնիներն կրակէ նշանով մը հանկցնել թէ իրենց նպատակը ապօրինի էր, այնպէս որ պայթումին զոհ գացող են ուղղակի այդ նպատակին աշխատողները, որով դեռ սիրդնաւորութիւնէն առաջը առնուած է կատարել ուզուելիք դատապարտութիւններուն և կեանքերու մահացներուն։

Սակայն պէտք է խոստովանինք որ Արեւելեան Անատոլուի խնդիրը —նոյնիսկ առանց ոեւէ յեղափոխական մը հատասնդելու— դեռ մինչեւ հիմա արտաքսելու ուզողներուն համար ալ կարելի չէ հրաւակայել Երզնկայի պոմպային չափ ապերդական սեմափոփոխիչ խրատ մը։

Չի կայ մէկը որ չդիտնայ թէ Արեւելեան Անատոլուն ոչ թէ մէկ այլ չատ մը հիւանդութիւններով տառապող է, որոնք դարմանելի կը կարծուին։ Կառավարութիւնը այսքան փորձանքներով և ավելորդներով շրջապատուած ըլլալով հանդերձ որոշած է այս վիճակին դարման մը տանելու համար միջոցներ ձեռք առնել և մոռցած է այն կսկիծը դոյութիւն ունեցող այլապան վէճերը մէջտեղէն վերցնելու և միանգամ ընդ միշտ վերջացնելու և փոխելու համար զրկել կատարեալ իրաւասութիւն ունեցող յանձնաժողով մը, որուն մասին անցեալ տարուընէ կարդացուիր եղած էր որ ծանօթ արդէնքներու պատճառաւ յետաձգուած էր։

Անա ասոր համար, հոս ու հոն ցոյց տրուած անհամբերութիւնն ու հապճեպը բացատրելի նկատելով հանդերձ, քանի՞սը չենք նկատեր որ տէրութեան պատերազմով զբաղած մէկ միջոցին արտայայտուին այս անհամբերութիւնները։ Մանաւանդ որ պոմպաներու միջոցաւ եղած արտայայտութիւնը կատավարութիւնը խոսքեւ զսպել հարկ կը տեսնէ, որքան ալ դորով տածէ իր զաւակներն եղող զանազան կարգի հպատակներուն նկատմամբ։ Ասոր համար, յոյս ունինք որ ամէնէն աւելի մեր Հայ հայրենակիցները պիտի պահարակեն Երզնկայի մէջ եղած պոմպայի չինութիւնները։ Բաղէշի դէպքն ալ կատարելապէս ցաւալի է։ Խալամերէն մէկու մը սպանումը հայ հայրենակիցներու կողմէ, տարակոյս չկայ, խիստ պարսաւելի է։ Միայն թէ ոստանային ազգականներուն ու պարտականներուն իրենց գլուխը չատ մը մարդիկ ժողուելով կառավարական պաշտօնատան առջեւ հաւաքուիլն ու ցոյց ընելը և պատիժն անմիջապէս անօրինել տալ ուզելը, ձերբակալել կարելի չեղած ոճրագործներէն մէկը անմասիր պատժելու ելլելով, սոնիր մը գործելէնին ուրիշ սոնիր մը գտրմանելու համար, ո՛չ նուազ պարսաւելի է։

Աւելի ազեսալի բան մը չի կրնար երկրին համար, քան ժողովուրդին այսպէս ուզղակի խառնուիլը կառավարութեան պարտականութիւններուն։ Այսօր Արեւելեան նահանգներուն թէ՛ իսլամ և թէ հայ բնակիչները համոզում գոյացնելու են որ յաւիտեան իրարու հետ հաշտ ու մէկ մէկու հետ պիտի ապրին։ Երբ այս համոզումը գոյանայ, այն ատեն աւելի անմիտ բան կարելի չէ երեւակայել քան զիրար գրգռելը, իրարու դիրազգածութեան ու ջղայնութեան գալիքը, ի մի բան, այսպէս արիւնալից դէպքերով խանգարելը, հանդարչութիւնը, զոր անհրաժեշտ է հաստատել իրենց մէջ։ Տարակոյս չկայ որ այս խնդրոյն մէջ երկու կողմերն ալ ունին դէշ խորհրդատուներ։ Սակայն մարդ կը փափաքի որ երկու կողմէն ալ հետեւին բարեմիտ խորհրդատուներու կողմէ ցոյց տրուելիք ճամբուն։ Երկու կողմերն ալ դիտնալու են թէ հակառակութիւնն ու պառակտումը ոչ միայն երկու կողմերն ալ պիտի փճացնեն, այլ վտանգի պիտի ենթարկեն նաեւ ամբողջ օսմ. երկրին գոյութիւնը։ Վերջին պատերազմով այնքան վիրաւորուած օսմանեան տէրութիւնը միթէ հիմա պէ՞տք է մնայ ներքին խռովութիւններու և ջարդերու դիմաց։ Ազգերուն ազնխնութիւնն իրենց համար ամէնէն անսխալ ուզեցոյցն է։ Ուրիշ տեսակէտ, տէրութեան այսպէս վանդալից ու տապանալից շրջաններուն մէջ, ժողովուրդն ըստ կարելւոյն կը թեթեւցնէ կառավարութեան դժուարութիւնները, և իր վէճերը մէկդի կը թողու։ Երբ դժբախտութեան եղբայրները պէտք է իրարու մօտենան, արդա՞ր է միթէ որ ընդհակառակը ավելին պատնէշներէն օգուտ քաղելով, կառավարութեան դըլխուն դիզուած դժուարութիւնները աւելցնեն։ Այս միջոցին օրքան պէտք է ժողովուրդին կողմէ կառավարութեան գործը դիւրացնել, այնքան ալ կարեւոր է որ կառավարութիւնը լուրջ բարենորոգումներու հետամուտ ըլլայ։ Արեւելեան Անատոլուի նահանգներուն հիւանդութիւնը չատոց տխտորոշուած է։ Հիմա ճարտար բժիշկ մը կ'ուզէ որ ճանչցուած այս հիւանդութիւնները դարմանէ։ Չկայ այս հիւանդութիւններուն մէջ հատ մը, որուն դեղը դտնուած չըլլայ։ Մէկդի ձգելով խիստ փոքր և ծայրաշեղ մասեր, այն կողմերը բարենորոգումներու դարմանը ընդունելու ատակ են։ Սակայն արուելիք դեղին քանակն ու գործածութեան եղանակը գիտնալ պէտք է, որպէսզի դարմանումի միջոցին հակառակ ազդեցութիւն չառաջ դալով տանուվրայութիւն չպատահի։ Երբ բարենորոգումները լաւ մը ի գործ դրուին, թշնամիներու և օտարականներու կողմէ սերմանուած և երկու տարիէն ալ թուանուրող հակառակութեան սերմերը պըտուղ չեն տար։ Կառավարութիւնը որոշեց մէկ կողմէ հողային խնդիրներն ու անոնց յարակից խնդիրները լուծելու և կարգադրելու համար յանձնաժողով մը դրկել, միւս կողմէ վճռեց ոստիկան զինուորութիւնը բարեկարգել, և նոյնիսկ այս բարենորոգումը յանձնեց Պոման փաշայի։ Դատարաններն ալ շարունակ ժողովուրդին գանգատներուն տեղի տուած ըլլալով, որոնցեցան գործադրել հաւասար դատաւորներու օրէնքը, որով ժողովուրդին միջեւ տարաձայնութիւններու և ցասութեան պատճառներէն մէկն ալ մէջտեղէն վերցուած կ'ըլլայ։ Ինչպէս ուրիշ տեղեր, տէրութիւնը թէեւ այն կողմերուն ալ բարդաւանման պիտի աշխատի, բայց այս տեսակ գործերու համար հիմա հապճեպ պէտք չէ ցոյց տալ։ Այս տեսակէտով, միւս նահանգները Արեւելեան Անատոլուի նահանգներն աւելի բարձր ու նախանձելի վիճակի մը մէջ չեն գտնուիր։ Քիւրտին թշնամութիւնը, ճամբաներու, ղարպանքներու և ապահովութեան չդոյութեան պատճառաւ, Հայուն վիճակէն աւելի փայլուն չէ։ Ազգեան ընդհանուր է, և հարցնիքին բոլոր զաւակները կը ճգմի ու կը փոտցնէ։ Հետեւաբար, ո՛չ թէ ժողովուրդին այս կամ այն տարրին անունով, այլ բոլոր հայրենակիցներուն անունով պահանջները ընելը օրքան օրինաւոր է, նոյնքան ալ անհրաժեշտ է որ Տէրութիւնը լրջօրէն ձեռնարկէ բոլոր տարրերը բարոյապէս և նիւթապէս բարձրացնելիք բարենորոգումներու։ Կը յուսանք որ Երզնկայի արկածը սկիզբ մըն է որ շարունակութիւն պիտի չունենայ։ Սակայն կը յուսանք նաեւ որ տէրութիւնը պիտի հեռաւի բարենորոգչական լուրջ ուղղութեան մը, և այն կողմերուն երկու ժողովուրդներուն վստահութիւնը պիտի չտի։ Շատ հաւանական է որ երբ տէրութիւնը լաւ դրած տեսնէ, պոմպայի գործարանները յանախորդ չեն գտներ ու ինքնին գործադուլ կ'ընեն ու կը մնան։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ Հոգաբարձութիւնը չնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ բարիպարակ ակնավաճառ Տիար Սվահան ուղեւով Եւրոպայի համանման մեծ հաստատութեանց օրինակին վրայ մեր հիւանդոցին ալ օժանդ նորագոյն կասարելութիւններով, Բարիզէն յատկապէս զրկած է չարժական անկողին մը, «լի-ռուլան», որ կը ծառայէ Հիւանդանոցի մէկ կողմէն միւսը ծանր հիւանդներու հանգիստ տեղափոխութեան։ Սանուցանելով ազնիւ նուիրատուին ինքնաբերաբար ցոյց տուած սոյն հոգածութիւնը։ Հոգաբարձութիւնը

Հայրիկան զաւակունք իսրին ցաւով կը ծանուցանեն մահը իրենց հօր՝

ՄԿՐՏԻՉ ԷՖ. ԽԱՉԻԿԵԱՆԻ
(ԿԱՐԵՆՑԻ)

որ տեղի ունեցաւ արկածական կերպով։ Ցաւակցակցութեան արարողութիւնը պիտի կատարուի վաղը, ժամը 10ին (Լ. Ս.), Եէնի գարուի Ս. Առաքելոց եկեղեցւոյն մէջ։ Մարմինը պիտի ամփոփուի Պալըքլըի ազգ. դերեզմանատունը։

Մասնաւոր մահագդ հրատարակուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԱԽՈՒ ԲԱՆ ՉԿԱՑ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՄԷՆ ՄԻՋՈՑ ՉԵՌՔ ԱՌԱՆՑ Է

ԿԸՍԷ ՆԵՐՔԻՆ ԴՈՐՁՈՑ ՆԱԽԱՐԱՐԻ ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆԸ

Բաղէշի, Հաճընի և Երզնկայի մէջ պատահած վերջին դէպքերուն, անոնց մասին Պաարբարքարան եկած հեռագիրներուն և մասնաւորապէս Ատանայի մէջ տիրող երկիւղալի կացութեան մասին ստոյգ տեղեկութիւն տանելու համար երէկ դիմում ըրինք Ներքին Գործոց Նախարարին։ Հաճի Ասիլ պէյ նոյն պատուն Վանայ նորընծայ կոսակալին հետ կարեւոր տեսակցութիւն մը ունենալուն համար, ներկայացուք խորհրդական և հոչակաւոր թուրք դրագէտ Սամիի պէյի, որ «Մանգու

Մեծ Դիմորութիւն մը

„ՄԱՆՋՈՒՄԸ"ի ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

ՀԱՆՐԱ ԳՈՐԾԱԿԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մանջումի անոյշութիւնը գիւրութիւն կ'տայ կամար ժողովրդի Հանրային Գործակատարեան Ընկերութիւն, առատ գնեցութիւն մը կարող է կարդալ սրճագործ և ծխելու անհատներէ բաղկացած, զոր կ'սահմանէ թէ Պոլսոյ և թէ գաւառներուն յանձնարարած գրասենեակներ, գրասենեակ և վարչական նոտարներ, զինուորական վերադասներ, նոյնպէս թեթեւ, թիւրիմարեալ և գալուածատէր առանձնաց գրասենեակներ, գրասենեակ փաստաբաներեն և տարեցներէ գալուածոյ մէջ ունեցուածքներ, մենաստարի ընդարձակներ, գանձատուներու պաշտօնեայի մասնակցութիւնը իրենց գլխաւոր մասնակցութեամբ և կատարեալ ազատութեամբ:

Դիմել Գալաթա Ալի ճանապարհի մանջումի թիւրիմարեան Հանրային Գործակատարութեան Ընկերութեան անունի Ս. Թաքմիրեան էֆ.:

ԱՐԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ՄԻԱՅՆ

ԿԻՐԻԼՈՎ ԾԽՆՈՒՑՈՒՄ

ԱՆՈՐ ՈՐ ԿՐՄՆՈՅ ՑՍԾ Է ԻՐ ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՆՈՅՇ ՀԱՄԱՐ ՈՐՈՆՔ ԿԸ ՏՍՈՒԱԳՈՒՆ ԱԱՄԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆՆԷ, ևս պատրաստած են մը, որ կը բերէ ուրախութիւն և յոյս։ Ես սնոմբ հրաշալի դարման մը անունը

Հանար որոնց չիկրնար բոլորովին քայքայուած Ս. Ս. Ինանիրեանները հանանքով կամ անանպատ պարարտներու ազդեցութեան տակ։ Որպէս ԱՄԻՈՍ դարմանն հարիւր ու պարագ կը սեպնի հետաքրքիր և տակ ամէն մէկ անձարպ և ջղային մարդոց փոխանակ գործ ընելու ձիրքարար, և որ ջանկութիւն անոնց դանդաղ կը տարածուի։

Իսկ գործածելու բարիք մը է ամէնուն, որ ամենուն ան կը վերականգնէ առողջութիւնը և այնքա բաց ոչ ամենայնի պիտանի է կոն՝ ուր պէտք կայ զ. բացերու սեռական գործարաններու գործունէիլ ամբողջ ոյգալին սիթիմը։ Ան կ'իրարկան մեծ յաջողութեամբ հոն ուր անկարողութիւնը ներուան սկսած է իրեն հետանալ ուժին ընկերներու, ծնողներու չարաչար գործածութեան, ինքնաբաղ, սեռական ամենայնութիւններու, ինչպէս նաև, ստիպեալ նեռանալեն զէր ամենայնութիւններու որոնք միտ կը ստանան սնանկան կորսուցեալ։ Սեռական և ջղային սիթիմի վրայ ներգործելու գործոց զէր ամենայնութիւններու Բուլիկը պատկանի նաև թանձր թէյի կամ սուրճի չարաչար գործածութիւնը, սնունդի պակասութիւնը, նաև։ Անոնցմէ յաճախութիւն, որոնց թէ ամենայնութեան կենդ կը վարեն, բայց լսելիքը կը ստանան պատանեկութեան տիպերէ, իսկ գարնան չանալ կուտայ այն երկրնկութիւնը, որուն կը ձգան տիրական բուռն կերպով։

«ՍՄԻՐՆԱՆ» պիտանի է ամէն տարիքի մարդոց համար։

«ՍՄԻՐՆԱՆ» ապրելու է ապահովեմամ։

Ան ամէ կուտայ սեռական գործարանները, նոր կենսակցութիւնները մը համար։ Այն անհանդ նշանները, որոնց երեսնուսան անկարողութեան նշանագրեալ, բոլորովին կ'անհետանան, յի մեր ալեւոր ծերութիւնն ալ ոյժուն մէջ։ Նեմենդիան բուն, ատուրութիւն կը հերնէ։ Ամ որ յուսահատութեան մէջ գտնուած է, կրնայ դրկի ինձ, գրասենեակս վաստ բլլալով թէ ես պիտի գրեմ ան գործանը որ նորեն ոյժ և կենդանութիւն պիտի գրաշնեմ իրեն։ Ա.դ գործանին գործածութեան ընդհանի գուռ ձեռ 10էն 30 տարի ա. ձեի երիտասարդացած պիտի ըլլաս։ Ամ որ իրեն գլխէ կրնայ վատան բլալ թէ լիր ոչ գործէր միտրոյնան մը տիսոն հանդիսի իմ նիստս։ Ինչ է միտ նամակ մինարել, ներգանկալ նշան ունա մէջեմ գանանդանդ նամակագրոյ (փոստ) թիմատարի նարիդրու համար։ Ես կը գրէմ գործի համար «ՍՄԻՐՆԱ», խնամքով փոխանակ, այնպէս որ ոչ ոք իրեն ինձմէ թէ ինչ է ձեր ստացածը։ Ինձ ուղարկեցեք նամակներուն գրանանանութիւնը կ'ստանանիս։

Մի՛ յուսանցէք և արտասանանցիր մի՝ միայնարիրը գնալ իմ առաջիս, այլ փոխանակ ոյժանի ստանին։ Գործանուրդ համար։

Գործիս կ'ասէ. «Ամա մը՝ առաջանալ, դիմեցէ՛ ինձ, և ես սատանա՝ ոյ՝ ինչ որ ես գնաւիլիս։»

Հասցէ՝

ՀՍՈՐ 260 ՔԻՐԹԻՐ. Հասցեան. Թիւ 5. Գալաթիա, Մէյմէտ Ալի փաշա խան թիւ. Գրաս։

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏՕՂԵՑԱԼ

ՎԵՀ. ՁԱՐԻՆ 1881 ՄՐՏ 20Ի ՈՒԲԱՁՈՎ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ

ԲԵՆԵՐՈՊՈՒՐԳ, ԻՐ ՄԱՆԱՒՈՐ ԱԳԱՐԱՆՏԻՆ ՄԷՋ, ԹԻՒ 37, ՄՕՐՍՔԱՑԱ

Ընկերութեան դրամագլուխը ամբողջովին վճարուած	ֆր.	13,250,000
Երաշխաւորութեան գումար	»	231,840,000
Ցարդ ապահովագրութիւններուն վճարուած դրամա- գլուխ և վնասուց հատուցում	»	774,840,000
1911 թ. Գանձուած ապահովավարձ և տոկոս	»	124,086,000

«ՌՕՍԻԱ» Ընկերութիւնը իր նպատակաւոր պայմաններով կ'ստանայ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ապահովագրութիւններ

ԿԵԱՆՔԻ ապահովագրութիւններ ցանկալի կորպի

ՓՈՒԱՏՐՈՒԹԵԱՆՑ ՎՃԱՆԳՆԵՐՈՒ ԴԷՄ ապահովագրութիւններ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒՆ՝ թեշպա նամ

Նեղնեալով և երկարաձգով ՃԱՄԲՈՐԴԱՒՈՐԵԱՆՑ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ ապահովագրութիւններ և

ԱՊԱԿԻՆԵՐՈՒՆ ԿՈՅՐՈՒՍԼԻՆ ԴԷՄ ապահովագրութիւններ

Մանրամասնութիւնց և ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել ընկերութեան

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԱՆԱՆՏԻՐԻՆ

Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Քարափին վրայ Զինիլ Բլեթրմ խան, կամ ՍՏԱՄՈՅԼԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ Ալիբէ էֆ. Ճանապարհ,

Տիլոթէ գաղէ խան, թիւ 20

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՔԱՆԶԱ ՍՏԱՄՈՅԼԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԱՆԱՆՏԻՐԻՆ ՏՆՕՐԷՆ

Ց. Մ. ՔԻՉԻՆԵԱՆ Դ. ԱՐԱԳԵԱՆ Ա. ՀԻՒՐՄԻՔ

ԿՏՍՈՒ ՓԱՇԱ, ԳԱԼԻ ՔՇԼԱ ԽՕՏԵՐՈՒՆ

ԿԵՂՐՈՆԱԿԱՆ ԴԵՊԱՐԱՆ

ՎԱՀՐԱՄ ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆ

ապա գեղարուեստ որ հասարակութեան գոհանութիւնը արժանացաւ, մասնաւորապէս Գեղեցիկ Սեռի գեղեցկասէր հիացողներու հաճոյքին համար, ան անգամ իր յանձնարարութեամբ գերազանցուած է «Եկիր» մարգարէի ՄԻՆԱՍԱՐԵԱՆ անհոգանգէն ետքը, որ մեզի անհամեմատ նոր ընծայեց է ինչ մասնաւոր։

ԿԸ ԲԱՑ ԱՅՍ ՄԵՐ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ, ԳԻՆԵՐԻ ԴԻՒՐՄԱՑՈՒԹԻՒՆ ՏԱ

ՄԵՆԵՐ. — Այս գեղարուեստ կը յուսանն փորձ ու կարող թմբիներ և կը գործանուին հիանալիք մասնաւոր սենեակի մը մէջ։ Հինգերթի եկա տրէ վերէ և նորեալ ինչ տրէ սեռով ձրի գործանան։

Դեղարանիս բոլոր գեղերը գաւա անոյշական և գեղեցիկ են, դեղարանս ունի գեղագործական ու հետաքրքիր մեքենաներու համար։

Դեղարանս ունի հոգ ամբոյշ մը գեղեցիկներու, ամ ազգերեցիներու, տիպ ուրի գեղեցիներու և գիմեցիներու։ Դարման պիտանիներ, ինչպէս ինչ գեղ։ Գեղեցիկ գեղ։ Գեղեցիկ գեղ։

ՕԱՄ՝ ԱՌԵՒՏՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

شركت عثمانية

SOCIETE COMMERCIALE OTTOMANE

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 100,000 ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՈՍԿԻ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ Կ. ԳՈԼԻԷ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՀԱՅ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՍԻՊՈՎ

ՍԱՐԳՍՈՒ, ԳԱԼԵՐԻՇԵՂԻՆ ԵՒ

ՀՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՆՑՆԵՐԸ ԲԱՑ ԵՆ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՍԻՊՈՎ

ՍԱՐԳՍՈՒ, ԳԱԼԵՐԻՇԵՂԻՆ ԵՒ

Հաշիւներ ուղղուած ամէն տեսակ ապրանքներու ներմուծման և արտահանման։ Ապրանքներ ստանալու համար դիմել ընկերութեան

ՍՏԱՄՈՅԼԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ Ալիբէ էֆ. Ճանապարհ,

Տիլոթէ գաղէ խան, թիւ 20

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՔԱՆԶԱ ՍՏԱՄՈՅԼԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԱՆԱՆՏԻՐԻՆ ՏՆՕՐԷՆ

Ց. Մ. ՔԻՉԻՆԵԱՆ Դ. ԱՐԱԳԵԱՆ Ա. ՀԻՒՐՄԻՔ

ԱԶՔԸ ԼՈՅՍ

ՄՈՐԹԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Լիկիմա (թուղթե պարկամ), բորատ (ուլլուզ), ամէն տեսակ այրուածք, ձեռքերու և ծիներու ճաթածներ կամ ճեղքուածքներ, անդարմանելի կարծուած ամէն քիրտաբուքները, մորթի սպասուցքներ (չիպան) վերջապէս առ հասարակ բոլոր մորթային բորբոքում կամ հիւանդութիւն ունեցողները չյուսահատին այլեւս, թող դարձածեն։

ԼԻԿԻՄԱԹՈՒԼ

Այս նոր և հրաշալի դեղը որ քիչ ժամանակի մէջ ընդհանուր ենթարկեցաւ Թուրքիոյ զարմանքը գրաւեց և գնահատութեան արժանացաւ իր սքանչելի ամրիչ և բուժիչ յատկութիւններով։ Գին 8 ղրշ., գաւառներու համար 10 ղրշ։

Թուրքիոյ համար վաճառման միակ կեդրոնատեղին, Ց. ՄԻՆԱՍԵԱՆ դեղատան, Պանչէ Գարու։

ՕԹԷԼ ՇԷՔԻՄ ՕՂԼՈՒ

ՊԻԼԷՃԻՔ

Գիլենիկի են կիրքերն և օգտաւան գիրքի մը վրայ հասարակաց վերայիշեալ օթեղը, զոր իր բոլոր կազմութիւնովով ենթակայ պատրաստութեան համար գանգատութիւնը կ'ապահովէ։ Կը յանձնարարուի բոլոր ճանապարհորդներու անպայման հոն այցելել մեզի, ուր պիտի գտնէ հոն. գոլանական գիրքանց գիրքանց գիրքանց կիսամիլ լոգարան, ամէն լեզուն թերթեր նոր մերքերով մը։ Մաքուր մահճակալ և անգուգական խնամք. գիներնը գ.։

ԱՒԵՏԻՍ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ

Ապարիի և կանիրի ըլլալով Ամերիկա և ոչխարի ամէն կարգ երկարելով և լոգնանալով ճամբրդ կը փնտռէսի։ Շարաթը 3 անգամ լոգնու, ուտեսի, և պէտքերու համար ինչ կ'ընծայուին Մրլնարդներէ լրատարելով Զանցիա Էսկի եէմրիւք փողոց 2 թիւ Ամերիկան լոգնատան ընկերութեան գիմեր։

Ադդ. Դարձակալ

Ժ. ՏԷՏԷ ՕՂԼՈՒ

Գործ չանհանգիստներուն գործ կը հարթարարի։

Տքթ. Տ. ԹԱԳՈ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՍՈՒՐԹԱՑԻՆ ԱՒՏԵՐՈՒՄ

Հիմանդ կ'ընդունի ամէն օր, Երէկ. Օման պէյ գաղեցիներ մասն. Հանեան ապարանքներ նոր իր լաբորատորիոյ մէջ

Աչքերը և կանանց ինչպէս նաև ազատ ամենայնդէն հոն և նոր գեղեցիկ, ասատրոյդի, ատամներու, գանգրերու, ատամներու, գանգրերու, գանգրերու, գանգրերու և գեղեցիկներու վրայ։

Կուսաց չեզոր, գեղեցիկներ, փոխանակներ և հեռագրական վճարում ամենայն, ինչպէս Բարքիոյ նոյնպէս ազգերու գարդ մասերու վրայ։

Կը գտնի և կը ծախէ ամէն տեսակ բաներ և գրասենեակներ թէ՛ մեր և թէ բոլոր ազգ հրաշագործներու վրայ, ինչպէս և ազգ գրասենեակներ։

Կը գտնէ և կը ծախէ ամէն տեսակ ատամներ, մարդկանցներ, գեղեցիկներ, գանգրերու և կարներ։

Կ'ընդունի գրաւական ատամներ նպատակաւոր պայմաններով,

Գրասենեակս հանդիսացած է տասներեքերորդ Ամերիկեաններու համար լաբորատորիոյ։ Հանդիսաւոր գեղեցիկ գեղեցիկներով գեղեցիկ գեղեցիկներ։

ՀԱՍԱՎԱՆԱՈՒՄ ԵՐԻՈՂ-ԹԻՐԹԵՐՈՒ

«ԲՈՒՐ ԼԷ ԲԷՕԼԸ ՏՕՐԻԱՆ»

Հայկական պանդիսներուն նուիրեալ «Բրլթի Փուրնա»

Աչխարհիկաչ պատկերազարդ

գաղութական երգիչներէ ՎԼԷ ՄԱԹԷՆ, ՎԼԷ ԲԱՆ, ՎԼԷ ՓՈՒՐՆԱԼ եւն. գաղութական օրաթերթեր

Գեղեցկական լրագրականներու մասնաւոր գրոյ։ Դիրքի Գալաթա, Կապալ Ալի ճանապարհ թիւ 72, Սիրտա գրագրակցութիւն, Սամփան Գիւլբենկեան։

ԹՍՏ.—Ինչու ոչ գաղան չան ձկան բեղ կը գործածուի մարդկեն և ակուսակաղ ոչ-ջայլ համար։

Ոլորտեանս ան իր մէջ կը պարունակէ ջղագրութիւն Իսա գրգռուած վիճակի մէջ, բայց ամէն ձկան իւղ հաւասար օգտ չի կրնար ունենալ. անոր ամէնէն լաւագոյնը և թարմը պէտք է փնտռել Հայկ Սլամիէթարի գեղարանը, Գանեէ Գարա նեթ Խոյրանէ ճանապարհ։

ԹՈՒՐՔԻԱՅԻ 1913 ՏԱՐԵՑՈՒՑԱԿ

ԱՄԵՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՒՑԱԿ

ԳԻՆ 12 ՂՐՇ. ԳԱՍԱՒ 15 ՂՐՇ.

ԵՒ ԼՒԼԱՒ ՆՈՐ ՏԱՐԻՆՑ

ՏԱՂԱՆԱՁԷՆԵՐ

ԳԻՆ 2 ՂՐՇ. ԳԱՍԱՒ 2,50

Պանդոնատեղ ՅԷՐ ՆԻՐՍԷՍԵԱՆ գաղաւոտ Կ. Գալաթա, Գանեէ Գարա։

ՋԻՆՈՒՈՐԱԳՈՒՈՒԹԻՒՆԷ դէր ի երիտասարդ մը կը փոփոխի պարտ ոտանաւոր վճռաւոր մը կամ գրասենեակի մը մէջ։ Գիրաչ հայերէն, ֆրանսերէն և թուրքերէն։ Գաղութաւոր երաշխաւորութիւն։ Դիմել նամակագրութեամբ։

ՏՕՔՏ. ՌՈՒԲԷՆ ՕՂԱՆԵԱՆ

ՔԷՕԲԱՇԷՍ

Վկայեալ Գէյրութի Ամերիկեան հանգանարանէն, ատամեայ թագատակաց բժիշկ, մանանգա, ներքին և մարմնոյն հիւանդութեանց։ Կը հրաւիրեմ Բէօթախեան արդար հատարակութիւնը օգտուիլ յարգելի ծանթիրներն ներկայացնելեն։

Տքթ. Հ. ԻՆԿԻԼԻԶԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԾՆՆԴԱՄԱՐԱԿԱՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ։

Գիրական ամենավերջին մեքենայով կը դարմանէ հիւանդ նոր ներմանիկ հիւանդ, գժուարամիզութիւնք, սերմնահոսութիւնք, նոյնպէս միզամանի, երիկամունքի և բրգաթաի հիւանդութիւնները։ Իսկ ֆրանսերէն ամէն տեսակները կարճ ժամանակի մէջ հինգովին կը բուժի։ Ի կարկին 606 ի լիճանկով Հիւանդ կ'ունդունի, բայց ի կիրակի ամէն օր Պանէ գալու, Պօղոսաբերի դէմ, Սքանպոլ խան, թիւ 13, իր մասնաւոր դարմանատան մէջ։ Հիւանդութիւնի օրերը ձր. 5—40

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՁՈՒԼԱՐՈՆ

ՑՈՒԳԱԴՐԱԿԱՆ ՑԱԳԱՐՈՒՈՒ

ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՕՔՄԷՃԵԱՆ

Զուլարանս որ չորրդ երեսուն տարիներ է որ հաստատուած է, ունի ամենավերջին կատարելութիւններով օժտուած մեքենաներ։—Զուլարանս մէջ կը պատրաստուին հայերէն, թուրքերէն, գրամներէն, ռուսերէն, պուլկարերէն, հրեերէն և վրացերէն ամէն տեսակ ազգային տարազներ, ինչպէս նաեւ յարդերէ մեղրի է ներսու, գրասրահ, նիքերէն, կարնիքիւբ և գիծ։—Մեր բոլոր արտադրութիւնները կը պատրաստուին մասնագէտ հովիկի մը հսկողութեան տակ և յանձնարարութիւնք կը կատարուին փ. Ց. և տիպերի խնամքով։—Զուլարանս տարու ցուցակը փոփոխուելուն ն. գրկնեք ձրի։—Մեր միակ հասցէն

ՄԻՀՐԱՆ Մ. ՏԷՕՔՄԷՃԵԱՆ

Կ. Պոլիս Գալաթա Ալի ճանապարհ, Մէ. հրէ. օթելի դիմաց, թիւ 1։

Corset Houri

«ՔՕՌՍԷ ՀՈՒՐԻ»

Գալաթա Գոնէրի առաջնակարգ մասնագէտ Տիկին Ճիտանեան, որ ստեղծ երեք տարի տակ Ամերիկայի Տան համար պատրաստուած Բարիզեն եկաւ, այս անգամ իր լաբորատորիոյ մեքենաներուն պնդանամով և ջանքերութեամբ, Բ. Ալիսաբի վանահան կանանց, Սինեսօզլու Արարիանին 9 թիւը ընդարձակ և չքեղ տեղատանց մը հասատատած է և յանփա վրայ ջրոյներու պատրաստութեան համար ամէնչնչը ի գործ դրած է։ Յարգելի յանախորդներուն հանգստութեան տեսակէտով, ինչպէս նաև Բարիզի բերկ տուած է Գալաթի նոր մեքենայ մը։ Բոլոր ճաշակի տէր Տիկիները պիտի փափաքեն անշուշտ օգտուիլ այս հոստատութենէն, որու վարիչը անգամ մեծ հոգատ կը վարէ, և որ բոլոր նաշակները կատարեալ գոհացում պիտի գտնեն։ 25—4

ՔԻՈՔ, ՔԻՈՔ, ՔԻՈՔ

ԴԵՐՁԱԿ—ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՆԵԱԼԵԱՆ

Վկայեալ Բարիզ։ Պոլիս, Սուլթան Համամ, Պարրթեան, 84։

Սոյն Դերձակ-Վաճառատունը պէտք է գիմեն ամէն անոնք որ կը փափաքին նոր ազգային և ֆրանսական լաւագոյն կերպարներէ, նորաձև, շիք, տոկուն և դիւրամարելի գինեալ վայելուչ հագուստներ

ՄԻՐԻԱՏՆ ՁԱՓՈՒ ՎՐԱՑ

ՈՐԻՍԻՆԵՐՈՒՆԵ ԱՅՐԵՐՈՒ ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ԳԱՂԻԼԵԱՆ ԱԽՏԻ ԵՒ ՁԵՐՄԱՄԶՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Տքթ. Ա. ԷՍՍԱՆՈՒԷԼԻՏՅ

Նոր գրաւիչներ և փոքր մասնագէտ մէջ կը գտնուին հոն և նոր ջերմամզութիւնը, գաղղիական ոճով, տեսակ բոլոր գիներ և ոսկեղէն հիւանդութիւնները։ Ամէն օր առաւօտեան մինչեւ իրիկուն կը գտնուի Գալաթա Ալի ճանապարհ, Մէյէրիի օթելի դէմ, Գալաթ լուսնեկրաս Բ. յարկի իր գրասենեակին մէջ, ուր կ'ընդունի հիւանդները։ Կիսամ. համար յատուկ տեղ կայ։ 50—10

ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ

ԴԵՂԵՐՕՔԻԿ ԵՒ ՑԵՐԿՆԵՑՆ ԲՐԳՍՕՒ ՎԱՐԴԱՐԱՆ Ի ԳԱԼԱԹԱ

Եսքանանոյ Խանատ

Հինգերորդ տարեշրջան

Վարդարանս նոր տարեշրջանին սկսեալ Խանատի վերածուած ըլլալով, գաղութաներու գազմանքի համար ստիպեցին ուսանողութիւնն ստանանալ բարձրագոյն և յարիներու, ինչպէս նաեւ գաղութաներ հանդիսանալու համար։ Գրքերու ճաշակ մը համանայն մեր քանանոցէ։ Ամենայն ինչ գրեալ ինչ գրեալ։ Գրեալ։ Գրեալ։

Գրիգորիկներ կը վարեն մարդկան խնամք, կանոնաւոր հոգատարութիւն և ընտիր ուսուցում։ Ազգային ազգայնոներ, Ենթ ընդարձակ, գեղեցկագիր և օգտակար ընդարձակ պատեցեալ։

էր գինք կրկին տեսնելուն, խիստ զան, բարկ։ Այն ատեն, խիստ յուզուած, պատասխանած էր խանարհաբար.

— Կ'ուզէի քեզ տեսնել, Եուանա։

— Բարի՛, ա՛ւրիկդ կուգայ քեզի այս յապակոտ փափաքը, ա՛նքան մոռացան օրերէ վերջ։

Շատ տխուր, պատասխանեց.

— Ես քեզ մոռցած չեմ, Եուանա, միայ՝ որ չէի ալ կրնար։ Եկած եմ ոյսպէս ամէն օր։

— Ամէն օ՞ր։ կ'ուզես խաբել զիս։ Ինչո՞ւ բնաւ չերեւցար։

— Կը խորհէի թէ պիտի վանուէի։

— Եուանա կը դիտէր զայն զարմացկոտ կարեկցութեան երեւոյթով մը, և ուսերը թոթվելով։

— Խա՛չ որ սրժանի պիտի ըլլայիր ասոր... Սակայն դիմանալու էիր որ ես այդպէս պիտի չընէի։

— Դոնէ Եուանա, այո՛, բայց հա՛յրդ։ Բայց ուրիշնե՞ր։

Քառորը տրտէքաւոր երեւցաւ իրեն։ Անմիջապէս չպատասխանեց։ Մայ որ անոր ըսածին վրայ չէր տարակուսեր — և ինչ որ կը զգուշանար խոստովանիլ— թերեւս քանիցս երեւան հանած էր անկիւններուն մէջ ուր ենթրկնքը ծածկուած կը կարծէր։ Իր չփոխութիւնը ծածկելու համար յարեց բարկացող.

— Անա ի՞նչ վիճակի մէջ եաս։ Քեզ չարագործ պիտի կարծեն։ Ի՞նչպէս չես ամչնար այս վիճակով ինձի ներկայանալու։ Իսոնէ մաքուր չէի՞ր կրնար ըլլալ։

Շեքոն գլուխը ծռեց ամօթահար։ Արգունք մը չէրտեց դէմի արտաւանութիւնը։ Ծանդիմանութիւնը կը մոլորէր զինքը, և իրաւ է որ եթէ այն ձախաւեր դէպքը չըլլար, երբեք այս վիճակին մէջ պիտի չերեւար անոր։

Ամենէն սոսկալին ա՞յն է թէ իր զրպարտիները ամբողջ օրը հեռի կը պահէին զինքը Եուանայի ներկայութենէն։ Ասիկա արդէն անագորոյն տանջանք մըն էր իրեն համար, և սա ծանր մեղադրանութիւնն ալ ունէր որ կը մատներ զինքը ծառաներուն և յաճախ գինով յամախորդներուն, որ նուաստութիւններ ու հարուածներ չէին խնայեր անոր։

Երբէք ա՛յքան դժբախտ եղած չէր։

Ուտել երկար չտեւեց ասիկա։ Անանուն տանս ջանքերու քանի մը օրերէ վերջ Շեքոն մէկ կողմ նետեց զենակ, յամախորդ և բարեբարոյ ու անարեւոյթ եղաւ։

Ի՞նչպէս ապրեցաւ։ Պարզապէս զողութեամբ։ Անանունը համար մեծ բանի ալ պէտք չունէր։ Անասելի զանն համով պտուղներու առատ ընդարձակ պարտեզ մըն էր։ Բաղելը միայն կը բաւէր։ Երբ այս գողութեան չի պատահեր ժամանակը, եկեղեցիներուն դուռները կ'երթար ու կը մուրար։ Նոյն ատենի բարեքերուն մէջ կար ասիկա և նոյն ինքն Երբեղատ բռնոյանցը Մանուէլ չէր կրնար այս մասին տարակուսիլ։

Շեքոն քիչ կ'սպասէր, կը պատկերէր ո՞վ գիտէր ո՞ր ծակին մէջ, ցեղասիներով ծածկուած էր։ բայց ապատ էր։ Ապատ քանալու արեւուն տակ, չոր խոտերուն մէջ թաւալած, ապատ երգելու ասոնցերուն տակ բաց օդին։ Հպարտ էր և գոհ։ Ամէն ժամանակ աւելի գլուխը վեր կը բռնէր, և տեսնելու էր թէ ինչպէս կռնակ կը դարձնէր իրեն զոգնին չիկած ձեւով մը իրեն խօսողին։

Թղուկին փախուստին վրայ, Մանուէլի բարեյաջակցը դառն տրտունջներու, սաստիկ յանդիմանութիւններու, վախ ազդող մարդարէութիւններու լուծ-

Ամենէն սոսկալին ա՞յն է թէ իր զրպարտիները ամբողջ օրը հեռի կը պահէին զինքը Եուանայի ներկայութենէն։ Ասիկա արդէն անագորոյն տանջանք մըն էր իրեն համար, և սա ծանր մեղադրանութիւնն ալ ունէր որ կը մատներ զինքը ծառաներուն և յաճախ գինով յամախորդներուն, որ նուաստութիւններ ու հարուածներ չէին խնայեր անոր։

Երբէք ա՛յքան դժբախտ եղած չէր։

Ուտել երկար չտեւեց ասիկա։ Անանունն տանս ջանքերու քանի մը օրերէ վերջ Շեքոն մէկ կողմ նետեց զենակ, յամախորդ և բարեբարոյ ու անարեւոյթ եղաւ։

Ի՞նչպէս ապրեցաւ։ Պարզապէս զողութեամբ։ Անանունը համար մեծ բանի ալ պէտք չունէր։ Անասելի զանն համով պտուղներու առատ ընդարձակ պարտեզ մըն էր։ Բաղելը միայն կը բաւէր։ Երբ այս զողութեան չի պատահեր ժամանակը, եկեղեցիներուն դուռները կ'երթար ու կը մուրար։ Նոյն ատենի բարեքերուն մէջ կար ասիկա և նոյն ինքն Երբեղատ բռնոյանցը Մանուէլ չէր կրնար այս մասին տարակուսիլ։

Շեքոն քիչ կ'սպասէր, կը պատկերէր ո՞վ գիտէր ո՞ր ծակին մէջ, ցեղասիներով ծածկուած էր։ բայց ապատ էր։ Ապատ քանալու արեւուն տակ, չոր խոտերուն մէջ թաւալած, ապատ երգելու ասոնցերուն տակ բաց օդին։ Հպարտ էր և գոհ։ Ամէն ժամանակ աւելի գլուխը վեր կը բռնէր, և տեսնելու էր թէ ինչպէս կռնակ կը դարձնէր իրեն զոգնին չիկած ձեւով մը իրեն խօսողին։

Թղուկին փախուստին վրայ, Մանուէլի բարեյաջակցը դառն տրտունջներու, սաստիկ յանդիմանութիւններու, վախ ազդող մարդարէութիւններու լուծ-

---

էր գինք կրկին տեսնելուն, խիստ զան, բարկ։ Այն ատեն, խիստ յուզուած, պատասխանած էր խանարհաբար.

— Կ'ուզէի քեզ տեսնել, Եուանա։

— Բարի՛, ա՛ւրիկդ կուգայ քեզի այս յապակոտ փափաքը, ա՛նքան մոռացան օրերէ վերջ։

Շատ տխուր, պատասխանեց.

— Ես քեզ մոռցած չեմ, Եուանա, միայ՝ որ չէի ալ կրնար։ Եկած եմ ոյսպէս ամէն օր։

— Ամէն օ՞ր։ կ'ուզես խաբել զիս։ Ինչո՞ւ բնաւ չերեւցար։

— Կը խորհէի թէ պիտի վանուէի։

— Եուանա կը դիտէր զայն զարմացկոտ կարեկցութեան երեւոյթով մը, և ուսերը թոթվելով։

— Խա՛չ որ սրժանի պիտի ըլլայիր ասոր... Սակայն դիմանալու էիր որ ես այդպէս պիտի չընէի։

— Դոնէ Եուանա, այո՛, բայց հա՛յրդ։ Բայց ուրիշնե՞ր։

Քառորը տրտէքաւոր երեւցաւ իրեն։ Անմիջապէս չպատասխանեց։ Մայ որ անոր ըսածին վրայ չէր տարակուսեր — և ինչ որ կը զգուշանար խոստովանիլ— թերեւս քանիցս երեւան հանած էր անկիւններուն մէջ ուր ենթրկնքը ծածկուած կը կարծէր։ Իր չփոխութիւնը ծածկելու համար յարեց բարկացող.

— Անա ի՞նչ վիճակի մէջ եաս։ Քեզ չարագործ պիտի կարծեն։ Ի՞նչպէս չես ամչնար այս վիճակով ինձի ներկայանալու։ Իսոնէ մաքուր չէի՞ր կրնար ըլլալ։

Շեքոն գլուխը ծռեց ամօթահար։ Արգունք մը չէրտեց դէմի արտաւանութիւնը։ Ծանդիմանութիւնը կը մոլորէր զինքը, և իրաւ է որ եթէ այն ձախաւեր դէպքը չըլլար, երբեք այս վիճակին մէջ պիտի չերեւար անոր։